

КЫРГЫЗ МАМЛЕКЕТТИК ДЕНЕ ТАРБИЯ ЖАНА СПОРТ АКАДЕМИЯСЫНДА 2021-ЖЫЛЫ АТКАРЫЛГАН ИЛИМИЙ ИШТЕРДИН ЖЫЙЫНТЫКТАРЫ

Шарттуу кыскартуулар

УАК – Улуттук аттестациялык комиссия
ДТжСЖ – Дене тарбия жана спорт Жарчысы
СОТД – Спорттун олимпиадалык түрлөрүнүн дирекциясы
КМДТжСА – Кыргыз мамлекеттик дене тарбия жана спорт академиясы
КИИЦ – Кыргыз индексивдүү илимий цитированиеси
ИИИ – Илимий-изилдөө иштери
СИИИ – Студенттердин илимий-изилдөө иштери
ИИЛ – Илимий-изилдөө лабораториясы
ИТК – Илимий-техникалык кеңеш
РББ – Редакциялык басма бөлүмү
РИИЦ – Россия индексивдүү илимий цитированиеси
ПОК – Профессордук окутуучулук курам
СИИ – Студенттик илимий ийрим

Кыргыз мамлекеттик дене тарбия жана спорт академиясында (КМДТжСА) профессордук-окутуучулук курамдын (ПОК) штаттагы кызматкерлеринин саны – 110. Илимий даражасы жана наамы бар кызматкерлердин саны – 34:

- Илимдин докторлору – 3 окутуучу, алардын ичинен 2 профессор, 1 доцент;
- Илимдин кандидаттары – 18 окутуучу, алардын ичинен 2 профессор, 8 доцент;
- Илимий даражасы жок доценттер – 3 окутуучу;
- PhD – 1 окутуучу;
- КРдин дене тарбия жана спорт тармагында эмгек сиңирген кызматкер – 1 окутуучу;
- КРдин эмгек сиңирген машыктыруучулары – 8 окутуучу, алардын ичинен 3 окутуучу илимий даражасы менен.

Кыргыз мамлекеттик дене тарбия жана спорт академиясынын профессордук-окутуучулук курамынына карата сапаттык көрсөткүчү **30%** (пайызды) түзөт.

Кыргыз мамлекеттик дене тарбия жана спорт академиясындагы 2021-жыл ичинде аткарылган илимий-изилдөө иштеринин (ИИИ) жыйынтыктары кафедраларда, редакциялык басма бөлүмүндө (РББ), магистратура жана аспирантура бөлүмүндө, уюштуруучулук жана илимий-усулдук аткарылган иштердин натыйжаларынын негизинде көрсөтүлдү.

Пландаштырылган илимий-изилдөө иштеринин (ИИИ) темасы

2021-жылда бардык кафедраларда (15) предметтердин спецификасына жана адистиктерге байланыштуу илимий-изилдөө иштеринин (ИИИ) пландаштырылган темалары бар. Кээ бир илимий-изилдөө иштеринин темалары кафедралар аралык мүнөзгө ээ (түпкү жана табигый илимдер дисциплинасы, гимнастика, күрөш, педагогика, психология жана дене тарбия жана спорттун тарыхы кафедралары).

2021-жылда бардык кафедраларда илимий-изилдөө иштеринин пландаштырылган 34 темалары бар:

1. Ага чеберчиликтеги мушкерлердин дене түзүлүшүн жана дене кыймыл даярдыгын изилдөө. **М.С. Кийизбаев, А.А. Кенжебаев;**
2. КМДТЖСАнын өнөркез мушкерлердин жана оор атлетика менен машыккандардын дене кыймыл даярдыгын изилдөө. **К.А. Баялиев, Н.О. Баимов;**
3. Нетрадиционные методы развития скоростно-силовых качеств высококвалифицированных борцов греко-римского стиля применительно к борьбе в партере. **Т.К. Салманов;**
4. Исследование физической подготовленности студентов 1-4 курсов кафедры, **Мамбеталиева Н.Д.;**
5. Улуттук спорттун түрлөрүнүн окутуу усулдары (күрөш, кулатуу, ордо, тогуз коргоол, ат оюндары, шахмат). **Абдрахманов Б.А., Абдуллаев М.Т., Тукеев Э.М., Джаманкулов К., Исмаилов М.Т., Кочкоров С.Б., Калыбаев К.А., Таалайбек кызы Журсун, Корчубек уулу Азамат, Малаева Г.Т., Асанбаев У.С., Э.К. Молдалиев, Манашева К.П.;**
6. Мектепке чейинки жана мектеп жашындагы окучуулардын дене кыймыл иш жөндөмдүүлүгүн арттыруунун биология-медициналык жана этнопедагогикалык негиздери. **Балтабаев О.С., Исаев Н.Т., Эгембердиев Э.Б., Акбар уулу Д., Бектурсунов И.Б.;**
7. Исследование физической функциональной подготовки по вольной борьбе. **Бактыбек уулу Р. (эркин күрөш) Ташболот уулу Н. (грек-рим күрөш), науч.рук. Өмөров М. Ы.;**
8. Морфофункциональные изменения клеток периферической крови при физической нагрузке у спортсменов. **Касымбекова Б. Ш.;**
9. Этиопатогенетические и клинические особенности вагинита у спортсменов в условиях среднегорья и его влияние на физическое состояние. **Озубекова Н.К.;**
10. Частота полиморфизмов генов ACE, ACTN3, ADRB2, NOS3 у различных этнических групп и их влияние на спортивную специализацию». **Шингареева К. Р**
11. Изменение в иммунные системы у спортсменов под влиянием физической нагрузки. **Байышева Ж.Б.;**
12. Кыргыз, орус, англис тилдерин окутуу менен студенттердин кеп ишмердүүлүгүн өстүрүү, **тилдер кафедрасынын мүчөлөрү;**
13. Дене тарбия жана спорт багытындагы адистерди даярдоодо жалпы жана атайын компетенттүүлүктөрүн калыптандыруунун илимий-теориялык негиздери. **Абдыбекова Н.А.;**
14. Ресурсы и инструменты дистанционного обучения. **Абдыбекова Н.А., Инь Тянинь;**
15. Медико-биологическое обследование по физическому развитию, функциональной подготовленности подростков, юниоров и тренеров. **Болжирова Э.Ш., Кыдырова М.А., Молдалиева Г.Н., Каниметова К.А.;**
16. Кыргыздардын салттуу оюндарынын жана мелдештеринин орто кылымдардагы тарыхы. **Саралаев М.К., Азизбаев С.С., Айбалаев А.Ж., Байбосунова Г.Ж., Джунушбаева А.О., Мусалиева К.К., Исакова Ж.Ж.;**
17. Физическая культура и спорт как основа всестороннего развития личности. **Токсонбаев Р.Н.;**
18. Кыргыздын улуттук дене тарбия системасы. **Саралаев М.К.;**
19. Дене тарбия боюнча болочок педагогдоруна этнопедагогикалык тарбия берүү. **Токсонбаев Р.Н., Мусалиева К.К.;**
20. Работа над учебно-методическим пособием «История физической культуры» **Саралаев М.К., Азизбаев С.С., Исакова Ж.Ж.;**
21. Көчмөн кыргыз элинин дене тарбиясы: калыптанышы. өзгөчөлүгү, азыркы мезгилдеги абалы. **Азизбаев С.С.;**

22. Актуальные проблемы Кыргызоведения и Манасоведения. **Садырова З.Т., Баитова Ф.Т.**
23. Контроль за технической и физической подготовленностью спортсменов высокой квалификации. **Шевченко Т.Н., Збарский В.А., Каюкова, Бородин В.В., Петровский С.В., Жайлообек у. С.;**
24. Инициативная научно-методическая работа по написанию разделов учебника по легкой атлетике. **Шевченко Т.Н., Збарский В.А., Каюкова Р.А., Бородин В.В. Петровский С.В., Жайлообек у. С.;**
25. Спорттук оюндарды (волейбол, баскетбол, кыймыл оюндары) эгемендүү Кыргызстанда өнүктүрүү жана анын өнүктүрүүдөгү келечеги. **Арыкова Ч.Н., Догочиев С.К., Бейшекеев Э. М., Бердибаева Н.М., Скопинцева В.А.;**
26. Кыргыз республикасынын жогорку лигасынын волейболчуларынын ылдамдык-күч жөндөмдүүлүктөрүн өркүндөтүүнүн методикасы. **Догочиев С.К.;**
27. Подготовка будущих учителей ФК по формированию нравственных отношений на основе народных традиций. **Анаркулов Х.Ф., Мамбетова М.К.;**
28. Оптимизация условий формирования профессиональных компетенций бакалавров физической культуры в вузах. **Иманалиев Т.Т., Эрмешов Н.Д.**
29. Формирование общепрофессиональных компетенций бакалавров физической культуры. **Добаев К.Д., Масамиров Б.С.;**
30. Футзал калыстарынын дене даярдыгы жана анын оюн мүнөзүнө тийгизген таасири. **Иманалиев Т.Т., Мустафаев Ч.**
31. Студенттердин спортко кызыгуусун эске алуунун негизинде ЖОЖдордо дене тарбия сабагынын эффективдүүлүгүн жогорулатуу. **Джанузаков К.Ч., Деркембаев У.У.;**
32. Ар түрдүү салмактагы балбандардын ыкма жана айла- амал аракеттеринин өзгөчөлүктөрүнүн негизиндн машыгууну өнүктүрүү. **Иманалиев Т.Т., Бактыбек уулу Р.**
33. Физическая подготовка футбольных арбитров КР на подготовительном этапе. **Чыныбеков З.Б., Скопинцев А.А., Шекербеков Р.Т.**
34. «Технология подготовки скоростных футболистов старшего юношеского возраста». **Мысыкбаев Ж.Е., К.И. Мусралиев.**

Аткарылган илимий иштердин жыйынтыктары 4 багыт боюнча:

1. САЛТТУУ ДЕНЕ ТАРБИЯ ЖАНА СПОРТТУН ПЕДАГОГИКАЛЫК, ТЕОРИЯЛЫК ЖАНА ПРАКТИКАЛЫК МАСЕЛЕЛЕРИ

Саралаев М.К., Азизбаев С.С.

Илимий иштердин маалыматтары макалаларда жана дене тарбия боюнча лекцияда көрсөтүлдү. Алардын илимий жаңылыгы дене тарбиянын практикасында колдонулганы белгиленди: 1. Дене тарбия көнүгүүлөрү; 2.Кыймылдуу оюндар.

- Манастын чоролорунун дене тарбиялык машыгуулары жөнүндө илимий жыйынтык алынып, алардын дене тарбиялык көнүгүүлөрү улуттук кыймыл аракет оюндары тууралуу илимий жактан далилденди; 1. Дене тарбияга оң таасир тийгизүүчү кыргыздын салттуу оюндары. 2. Ар түрдүү көнүгүүлөр.
- Орто кылымдагы кыргыздардын дене тарбиясынын рыцардык дене тарбия системасы менен салыштыруу жөнүндө айырмачылыгы далилденди;
- Кыргыздын комплекстүү мелдештери жөнүндөгү жаңы маалыматтар; (Кыргыздын той-аштарында бир нече мелдештери комплекстүү өткөрүлгөн.

Мисалы, «Көкөтөйдүн ашында: «ат чабыш», «эр сайыш», «оодарыш», «жамбы атмай», «төө чечмей», «балбан күрөш» саякаттуу мелдештери комплекстүү өткөрүлгөн. Ошондой эле башка көчмөн элдерде да комплекстүү мелдештери болгон. Монголдордо «Наадам»деп аталган үч түрдүү мелдеш дайыма болуп келет: ат чабыш-10 км. ге, балбан күрөш, жаа атуу; татарлар менен башкырлар «Сабантуй» деген комплекстүү мелдешинде: жөө жарыш, устунга жармашып чыгуу, күрөш, ат чабыш, жаздык менен устунга минип чабышуу сыяктуу мелдештери бүгүнкү күнгө чейин болуп келет). Мына ушундай улуттук салттуу оюндары жана көнүгүүлөрү илимий жактан далилденди: Көчмөн элдердин салттуу оюндары. Ар кандай кыймыл оюндары дене тарбияга жана патриоттуулукка таасир тийгизүү болочок балдардын дене тарбиясынын осүүсүнө дал келди.

- Енисейлик кыргыздардын салттуу дене тарбиясы жөнүндөгү толуктоолор. Жогорууда айтылган (жазылган) жаңылыктар бир нече лекцияларда жана макалаларда баяндалды (Дене тарбия жана спорт Жарчысында); (Енисейлик кыргыздардын дене тарбиясында жоокердик мелдештер: кылыч чабышуу, эр сайыш, ат чабыш, оордукту көтөрүп мелдешүү, жаа атуу, мергенчилик, лыжа менен, коньки менен жарышуу мелдештери IX–X-кылымдарында өнүгүп келгендиги илимий расмий көрсөтүлдү.

Шевченко Т.Н., Збарский В.А., Каюкова Р.А., Бородин В.В., Петровский С.В., Жайлообек у. С., Филькова В.В.

«Влияние условий среднегорья на функциональную подготовленность студентов в период учебно-тренировочных сборов». Проведен комплексный контроль и сравнительный анализ физического развития и телосложения студентов различных видов спорта и квалификации. Работа закончена и по данной теме защищена магистерская диссертации Фильковой В.В. Результат: на основе проведенного комплексного обследования, студентов 3 курса кафедры спортивных игр, разного возраста и квалификации было получено следующее: выявлено, по показателям динамического обследования функциональной подготовленности студентов, нахождение испытуемых в условиях горного-морского климата среднегорья, оказало положительное влияние на изменения показателей кардиораспределительной и нервно-мышечной системы, в промежутки 26 дневных учебно-тренировочных сборов. Доцентом Каюковой Р.А. написан один раздел учебника: “Организация и проведение соревнований по легкой атлетике”.

2. УЛУТТУК ДЕНЕ ТАРБИЯНЫН ТАРЫХ ЖАНА ЭТНОСПОРТ МАСЕЛЕЛЕРИ

Абдрахманов Б.А., Абдуллаев М.Т., Тукеев Э.М., Джаманкулов К., Исмаилов М.Т., Кочкоров С.Б., Калыбаев К.А., Манашева К.П., Таалайбек кызы Ж., Корчубек уулу А., Малаева Г.Т., Асанбаев У.С., Э.К. Молдалиев.

Балдардын дене кыймыл сапаттарынын деңгээлинин даярдыгын билүү машыгуучулардын алдын- ала окуу-машыгуу процессин баштапкы этапта пландоонун негизи боло алат. 6-7 жаштагы балдардын дене күч даярдыгынын көрсөткүчү: күч сапаты боюнча тездик, ийкемдүүлүк боюнча орточо деңгээлде.

Атайын көнүгүүлөрдүн тандалуусу кыймыл даярдыгынын начар жактарын эске алгандыктан жыйынтык көрсөткүчтө оң таасирин кээ бир күч сапаттарын тийгизген. Дене күч сапатына комплексти даярдоодо ар түрдүү жүктөм колдонууда организмдин морфо-функционалдык өзгөчөлүктөрүн эске алуу менен бирге тайпанын жаш өзгөчөлүктөрүн эске алуу керек. Оптималдуу дозировканы пландоо жана ирээттүү көзөмөл жүргүзүү, ошондой

эле окуу-машыгуу процессин анализдөө.

“Далы” башталышы атайын адабияттарда толук кандуу изилденди. Бул башталыш мелдештердеги протоколдордун негизинде терең талданып, изилдөөгө алынды.

“Далы” башталышынын түрлөрү аныкталды. Негизинен 5 чоң тармагына бөлүнөт: 1-тармагы “Оозгу” үй менен далынын бузуп ойноо 996811 (42%), 2-тармагы “көк моюн” менен бузуп ойноо 89:711 (34%), 3-тармагы “далы” башталышын ээрчип көчүү 49:310-49:310 (17%), 4-тармагы “эки тишти” 79:611 (4,11%), 5-тармагы “ак колтукту” бузуп ойноо 69:511 (2,74%). Калган башталыштар кээ бир мелдештерде 1-2 оюндан кездешет.

Кыргыз элинин ат оюндары атам замандан бери кеңири өнүгүп келген. Ошолорго байланыштуу азоо атты минүүгө үйрөтүү, күлүктү жана жоргону таптоо сыяктуу кесиптик баалоолуктары калыптанып өнүккөн. Алардын заманбап мезгилинде да керектелиши мүмкүн. Себеби азыр деле мал чарбачылыгы, жылкыны багуу кеңири өнүгүп келатат. Саяпкерлердин жана сынчылардын тажрыйбасы азыр деле өтө керектелет.

- КРсында “кыргыз күрөшү” жана анын тарыхы көп эле маалыматтарында баяндалып көрсөтүлдү деген пикирдебиз;

Күрөш жөнүндөгү маалыматтар кыргыз элинин ооз эки чыгармаларында баяндалып, биз тараптан талданып берилди.

3. ДЕНЕ ТАРБИЯ ЖАНА СПОРТТУН МЕДИЦИНАЛЫК ЖАНА БИОЛОГИЯЛЫК АСПЕКТИЛЕРИ

Кадыралиев Т.К., Касымбекова Б.

Изучены внутриклеточного метаболизма цитохимическими методами позволяет получить весьма важную и обладающую прогностической ценностью информации о состоянии внутренней среды организма. После физической нагрузки в виде бега умеренной мощности отмечалось повышение активности щелочной фосфатазы, пероксидазы, сукцинатдегидрогеназы.

Табл.1. Цитохимическая активность лейкоцитов у спортсменов при физической нагрузке.

Наименование	Щелочная фосфатаза	Пероксидаза	Сукцинатдегидрогеназа
Контрольная группа	47,0±5,2	204,0±6,0	12±0,9
После физической нагрузки	201,0±14,0	298,0±3,7	19±1,2

P<0,001

Вышеуказанные изменения цитохимической активности лейкоцитов периферической крови могут служить в качестве диагностических тестов состояния организма спортсменов при физической нагрузке.

Кыдырова М.А., Молдалиева Г.Н., Каниметова К.А. По проведенным исследованиям в 2020-2021 г., где показали результаты функционирования сердечно-сосудистой системы у студентов тренерского факультета по вольной борьбе были написаны научные статьи. В комплексном исследовании спортсменов по национальным видам борьбы (кулатуу и күрөш) использованы показатели физического развития, функциональной подготовленности, клинических и биохимических показателей крови. А также тренерам и спортсменам следует использовать результаты исследования для корректировки тренировочного процесса.

4. ДЕНЕ ТАРБИЯ ЖАНА СПОРТТУН ТАБИГЫЙ-ИЛИМДЕРИ, ЭТНОПЕДАГОГИКАЛЫК ЖАНА ТИЛДИК АСПЕКТИЛЕРИ

Тажиебаева У.К. «XX кылымдын 70-90-жылдарында кыргыз поэзиясын окутуунун методикалык системасы» диссертациялык ишти коргоо 2021-жылдын 24-сентябрында И.Арабаев атындагы Кыргыз мамлекеттик университетинин, Ж.Баласагын атындагы Кыргыз улуттук университетинин жана Кыргыз билим берүү академиясынын алдында уюштурулган Д13.20.623 диссертациялык кеңешинде корголду.

Омурова А.М. Кандидаттык диссертациясын 2021-жылдын 30-июлунда «Дене тарбия багытындагы студенттердин кеп ишмердүүлүгүн өсүрүүнүн методикасы» аталышындагы темада кандидаттык диссертациясын ийгиликтүү коргоду.

П.и.к., доценттин м.а. **Абдыбекова Н.А.** «Дене тарбия жана спорт багытындагы адистерди даярдоодо жалпы жана атайын компетенттүүлүктөрүн калыптандыруу» аталышында 25.10.2021-жылы Кыргызпатенттен автордук укук объектисин мамлекеттик каттоо жөнүндө № 4526 Күбөлүк алды.

Изилдөөнүн предметине жана максатына негизделген чет элдик жана Кыргызстандагы англис тилин окутуу тажрыйбасына таянуу, изилдөөнүн логикасына адекваттуу методология жана методдор дене тарбия жана спорт багытында билим алып жаткан болочок дене тарбия жана спорт багытында окуган болочок мугалимдердин жалпы кесиптик компетенттүүлүгүн калыптандыруу аралыктан окутуу аркылуу ишке ашырылды. «**Abdybekova Nurmira**» YouTube автордук каналында видео сабактардын циклы адистиги тил эмес багытындагы окуган болочок адистер үчүн үч багытта берилди:

- ✓ English language for non-philological specialties;
- ✓ Kyrgyz language for non-philological specialties;
- ✓ General pedagogy and innovation technology.

Адистиги тил эмес багытындагы окуган болочок адистер Google classroom, ZOOM, Cisco Webex meetings; YouTube автордук каналы, Google meet платформалар аралыктан окутуунун негизинде окуу процессине жайылтылган. Google classroom платформасынын жардамында «Дене тарбия жана спорт» багытындагы студенттердин презентация, реферат, эссе, жат жазуу, дил баян, тест жазуу иштери жүргүзүлгөн. ZOOM, Cisco Webex meetings, Google meet платформалары аркылуу конференция, семинар, дебат сабактары уюштурулган.

Адистиги тил эмес дене тарбия жана спорт багытында окуган студенттердин профессионалдык жана атайын компетенттүүлүгүн калыптандырууга байланыштуу билим алуу мотивациясын камсыз кылуу максатында кесипке багыттап окутуунун интерактивдүү методдорун кеңири колдонуу ийгиликтүү педагогикалык шарт катары аныкталды.

Дене тарбия жана спорт багытындагы окуган болочок мугалимдердин жалпы кесиптик жана атайын компетенттүүлүгүн калыптандыруунун илимий-теориялык негиздери аныкталды. Дене тарбия жана спорт багытындагы окуган болочок мугалимдерди даярдоодо англис тили сабагында аралыктан окутуу технологиясы окуу процессине киргизилди. Студенттердин чет тилдерин үйрөнүүгө болгон кызыгуусу артты жана билим берүүнүн сапаты жогорулады. Онлайн окутуунун негизинде «Дене тарбия жана спорт» багытындагы болочок мугалимдердин коммуникативдик компетенттүүлүгүн калыптандыруунун системасы иштелип чыкты. Студенттердин жалпы профессионалдык жана атайын компетенттүүлүгүн калыптандыруу онлайн окутуу аркылуу Google classroom, ZOOM, Cisco Webex meetings; автордук канал YouTube, Google meet платформалардын негизинде окуу процессине киргизилди.

Кайыпова К.О. «Асан Жакшылыковдун проза жанрындагы изденүүлөрү» деген теманын үстүндө иштеп, кандидаттык минумдарын тапшырды. Кандидаттык диссертация кафедранын талкуусунан өтүп, ийгиликтүү корголду.

Садырова З.Т. В результате научного исследования, выявлено, что населявшие район горного хребта Тенгир-Тоо (Притяньшанье), в том числе территорию Кыргызстана, Юго-Восточного Казахстана, Восточного Узбекистана и большей части Восточного Тенгир-Тоо (Притяньшанье), кочевые и оседлые тюркские народы в VI- XII вв. присоединились к большому историко-культурному пространству. А также, на основе анализа источников и научных трудов до сегодняшних дней, исследованы проблемы, связанные с этнокультурной историей тюркских народов на территории Тенгир-Тоо в период Караханидов.

Джусупбеков А.К. В контексте Кыргызоведения исследовались проблемы этнической идентичности кочевников и оседловых народов в основном на материале Кыргызстана. В частности, объектом социально-философского анализа явились актуальные проблемы кочевничества, этнорегионализма, клановости, субэтносов, этнонации и этнических противоречий.

Баитова Ф.Т. “Манас” эпосу аркылуу дене-тарбия адистигиндеги студенттердин инсан баалуулуктарын калыптандыруу” деген изилдөө ишинин алкагында төмөндөгүдөй жыйынтыктар алынды: “Манас” эпосунун мазмунундагы инсан баалуулуктарына илимий жактан теориялык талдоо жүргүзүлдү. Изилдөө ишинде илимий-теориялык адабияттарга жана изилдөөлөргө талдоо жүргүзүү менен инсан идеалынын, маани-маңызы, түзүлүшү кеңейтилип көрсөтүлүп, бул түшүнүк “Манас” эпосунун негизинде талдоого алынды; “Манас” эпосундагы оң каармандардын өрнөктүү асыл сапаттарынын негизинде “эр жигит” жана “калк карылырынын” идеалдарынын модели түзүлдү. “Манас” эпосундагы инсан баалуулуктарын изилдөөгө алган материалдардын негизинде гуманитардык циклдеги дисциплиналардын мазмуну өркүндөтүлдү. Талдоого алынган материалдар боюнча лекциялар окутулду. Эксперименталдык иштеринин мазмунун жана этаптары аныкталып, жүргүзүлдү; “Манас” эпосундагы даанышман ойлор аталган адистиктеги студенттердин акылынын өсүшүн гана камсыз кылбастан, алардын ыйманын, адеп-ахлагын калыптандырып, мекенчилдик сезимдерин жогорулата турганына ынандык.

Сабиров Р.К. В рамках исследования были сделаны следующие выводы: На основе исторических событий и фактических материалов *исследовались исторические, политические, правовые, социально-экономические и духовные основы государственного суверенитета Кыргызской Республики.* На уровне научного исследования, в комплексе и в предложенной структуре – обретение – становление – укрепление – перспективы государственного суверенитета - в комплексе изучалась впервые. Рассматривались кардинальные проблемы государственного суверенитета, суверенитета народа, развитие этих понятий, а также, обоснование права народов на самоопределение и выбор формы самоуправления и пути их реализации. Проведены и проводятся сбор, изучение исторических событий, систематизируются факты, документальные материалы, делопроизводственные (архивные) источники, отражающие ход процесса суверенизации, анализируются статистические и справочные материалы, характеризующие важнейшие аспекты жизни кыргызского общества в переходный период и на их основе осуществлено комплексное обобщение с участием историков, политологов, юристов, экономистов, социологов, культурологов и др.

Чыгарылган монографиялар, окуу китептери жана методикалык окуу куралдары

2021-жылда 1 монография, 3 окуу-усулдук-илимий колдонмолор (бирөө ББЖИМнин грифи менен) чыгарылды. Бир катар кафедралар (8) басылмаларды чыгарууга катышкан жок алар: спорттук оюндар, педагогика, психология жана дене тарбия жана спорттун тарыхы, футбол, теннис жана регби, спорттук жеке таймаш жана спорттук даярдык, улуттук спорттун түрлөрү, гимнастика, дене тарбиянын жана спорттун теориясы жана усулу, аскерге чейинки даярдык кафедралары.

№	Монография, окуу куралдардын аталышы	Илимий эмгектердин түрү	Автору (лору)	Кафедра	Басмадан чыгарылган орду, жылы, көлөмү
1.	Язык и культура в Практическом курсе русского языка	Учебное пособие по развитию русской речи.	Манликова М.Х.	Тилдер	Б.: ЧП «Абыкеев А.Э.», 2021. 585-б.
2.	Көчмөн иденттүүлүгүнүн философиясы	Монография	Джусупбеков А.К.	Философия жана гуманитардык дисциплиналар	Б.: 2021. - 241б.
4.	Кыргыз мамлекеттик дене тарбия жана спорт академиясы	КМДТЖСАнын 65 жылдыгына арналган документалдык-тарыхый альманах	Башкы редактор – Азизбаев С.С. Башкы редактордун орун басарлары: Саралаев М.К., Иманалиев Т.Т., Манликова М.Х., Шевченко Т.Н., Кармышаков А.О., Абдыбекова Н.А., Абылгазиев Б.С., Арстанбеков С.А.		Б.: Басма пресс, 2021. 223-б.
4.	Современный взгляд на воспитание выносливости в легкой атлетике	Учебно-методическое пособие	Петровский С.В., Рожко В.В.	Жеңил атлетика жана сууга сүзүү	Б.: федерация легкой атлетики КР, 2021г. – 36 с.
5.	Биомеханические основы движения бокса	Учебное пособие по	Кийзбаев М.С., Кенжебаев А.А.	Бокс жана оор атлетика	Б.: 2021. – 78с.

2021-жылда «Мыкты монография, окуу китеби, окуу куралдары» сынагынын жыйынтыгы

2-таблица

№	Монография, окуу куралдардын аталышы	Илимий эмгектердин түрү	Автору (лору)	Кафедра	Сыйлыктын түрү
3.	Язык и культура в Практическом курсе русского языка	Учебное пособие по развитию русской речи.	Манликова М.Х.	Тилдер	Диплом жана 3000с акчалай сыйлык
4.	Көчмөн иденттүүлүгүнүн философиясы	Монография	Джусупбеков А.К.	Философия жана гуманитардык дисциплиналар	Диплом
4.	Современный взгляд на воспитание выносливости в легкой атлетике	Учебно-методическое пособие	Петровский С.В., Рожко В.В.	Жеңил атлетика жана сууга сүзүү	Диплом жана 1000с акчалай сыйлык
5.	Биомеханические основы движения бокса	Учебное пособие по	Кийзбаев М.С., Кенжебаев А.А.	Бокс жана оор атлетика	Диплом жана 1000с акчалай сыйлык

2021-жылы жарыяланган илимий макалалар

Академиянын профессордук-окутуучулук курамынын мүчөлөрү тарабынан 63 илимий макалалар жарыяланды. Негизинен мезгил- мезгили менен чыгуучу илимий-практикалык РИИЦке жана КИИЦке тиешелүү жана нөлдүк эмес Импакт-фактор басылмаларында жарыяланган. Бир катар материалдар Россия Федерациясында (РФ), Казакстан Республикасында (КР), Тажикстан Республикасында (ТР), Индияда, Австрияда жарыяланган.

Жарыяланган макалалардын саны боюнча алдыңкы орундарда тилдер, педагогика, психология жана дене тарбия жана спорттун тарыхы, түпкү жана табигый илимдер, философия жана гуманитардык илимдер кафедралары турат.

2021-жылда басмадан чыккан илимий макалалардын жыйынтыгы

3-таблица

№	Аталышы	Кайда, качан басып чагарылган	Автору (лору)
1.	Социокультурные аспекты формирования коммуникативной компетенции студентов при обучении русскому языку.	В кн.: Язык и культура в Практическом курсе русского языка/Учебное пособие по развитию русской речи. - Б.: ЧП «Абыкеев А.Э.», 2021.	Манликова М.Х.

2.	Этнокультуроведческие аспекты духовно-нравственного воспитания студентов-спортсменов в практическом курсе русского языка.	Вестник ФК иС. - № 1. - 2021. - С.96-106.	Манликова М.Х.
3.	«Формирование знаний и интересов кыргызских народных подвижных игр у учащихся начальных классов в образовательном процессе» (на примере уроков физической культуры 3-4 классы)	Материалы КНУ им. Ж.Баласагына 15.11.2019г. 4-й международный научно-практическая конференция на тему: «Актуальные проблемы теории и практики подготовки педагогических кадров» посвященной 10 – летию организации педагогического факультета и 70-летию д.п.н. чл.корр. МАНПО, профессора Н.О.Мааткеримова. – 225 с.	Доронбаева Н.О.
4.	С.Эралиевдин “Кесир инсан” чыгармасын окутуу	Ала-Тоо университетинин Жарчысы. – Бишкек, 2021.-№1.	Тажибаева У.К.
5.	Innovation technology of the preparation future specialists in the field of physical culture by specialty	«Multidisciplinary approaches to humanities» Эл аралык илимий конференциясы. Adam университетинин Жарчысы	Абдыбекова Н.А., Добаев К.Д.
6.	Проблемы и инновации формирования профессиональной компетенции студентов по направлению физическая культура и спорт в эпоху цифровизации.	VII-ая Всероссийская научно-практическая конференция с международным участием «Проблемы и инновации спортивного менеджмента, рекреации и спортивно-оздоровительного туризма», г. Казань, 8 июня 2021 г., С.4-6.	Абдыбекова Н.А., Деркембаев У.У., Джанузаков К.Ч.
7.	Формирование профессиональной компетенции студентов в эпоху цифровизации	Модернизация высшего образования в Центральной Азии через современные технологии (HiEdTech)	Абдыбекова Н.А.
8.	The main psychologigcal principles of students in distance learning	Power, Equility and cultures of resistance: An Interdisciplinary Approach to Humanities and Social Sciences Эл аралык илимий конференциясы, Индия, 2021.	Абдыбекова Н.А., Эралиев У.
9.	PEDAGOGICAL CONDITIONS OF PREPARATION SPECIALISTS IN THE FIELD OF PHYSICAL EDUCATION		Абдыбекова Н.А., Добаев К.Д., Супатаева Э.А
10.	Болочок дене тарбия адистерин кесиптик жактан даярдоонун инновациялык технологиялары	Круглый стол Адам университета, КР	Абдыбекова Н.А., Добаев К.Д., Аскеров М.Ж.

Илимий-практикалык конференцияларга катышуу

11.	Духовно-нравственное воспитание студентов-спортсменов на занятиях английского языка	Дене тарбия жана спорт Жарчысы №1, 2021-ж. 106-109-б.	Абдыбекова Н.А., Капсаламова Э.Д.
12.	Interaction of exercise and homeostasis	Дене тарбия жана спорт Жарчысы №2, 2021-ж. 57-61-б.	Fuat Kocyigit; Abdybekova Nurmira, Damir Abibillaev
13.	А.Жакшылыковдун чыгармачылыгында эссе жанры	Ринц. 2021-жыл Москва ш.	Кайыпова К.О.
14.	А.Жакшылыковдун аңгемелериндеги адам мүнөзүнүн чагылдырылышы	Ринц. 2021-жыл Москва ш.	Кайыпова К.О.
15.	Особенности духовно-нравственного воспитания и физической культуры подрастающей личности.	Вестник ФКиС, № 1.- 2021. - С. 71-75.	Токсонбаев Р.Н., Ибрагимова НьюЭ., Доронбаева Н.О.
16.	Кыргыз республикасынын мушкерлеринин мелдеш аракеттерин баалоо	Дене тарбия жана спорт Жарчысы №1, 2021-ж. 35-41-б.	Кийзбаев М.С., Кенжебаев А.
17.	The Effects Of Mythological Thoughts On The Logo And Symbol Selection Of Today's Football Clubs	10 th international 11 urkish folk traditional sports games symposium 5-7 november, 2021	Арстанбеков С.А.
18.	Hз. Muhammad's Wrestling And It's Reflections On Muslims	10th international turkish folk traditional sports games symposium 5-7 November, 2021	Арстанбеков С.А.
19.	Улуттук кыргыз күрөш түрлөрүнүн педагогикалык мааниси	Х международный симпозиум традиционных спортивных игр тюркских народов 5-7-ноябрь 2021- год	Арстанбеков С.А.
20.	Түрк элдеринин улуттук күрөш түрлөрүнүн түркүмдүүлүгү	Х международный симпозиум традиционных спортивных игр тюркских народов 5-7-ноябрь 2021- год	Арстанбеков С.А.
21.	Улуттук акыл оюндарынын онлайн түрүндө аткарылышы	Вестник КГАФКиС	Арстанбеков С.А.
22.	Современные тенденции развития и совершенствования высшего образования	4 – 6 января 2021г. г. Уфа 2021 год	Джунушбаева А.О.
23.	Педагогические условия этно – педагогического воспитания студентов в системе		Байбосунова Г.Ж.

	профессионального физкультурного образования		
24.	Некоторые проблемы «психологии спорта высших достижений»	Вестник ФКиС, № 1.- 2021. - С. 110-113.	Кандиева Дж.М.
25.	Магистрдик даярдоонун академиялык багыттарынын мазмунунун мүнөзү	Научно – педагогический журнал МКУ. – Бишкек, 2021. – С.52 – 58.	Бабаев Д.Б., Турдубекова А.С.
26.	Кризис учурундагы информациялык ЖОЖдордун технологиялары иштеринин негизги факторлорунун бири	Наука и новые технологии и инновации Кыргызстана. – Бишкек, 2021. - №3. – С.238-242.	Кадыралиев А.Т., Турдубекова А.С.
27.	Педагогические условия этнопедагогического воспитания будущих педагогов физического воспитания	Материалы Международной ____ научно – практической конференции « Актуальные проблемы физической культуры, спорта и туризма». – УФА, 2021. – С.172 – 177.	Мусалиева К.К., Байбосунова Г.Ж.
28.	Роль нравственного воспитания в спорте	Материалы Международной научно – практической конференции «Стратегия формирования здорового образа жизни населения средствами физической культуры и спорта: целевые ориентиры, технологии и инновации», посвященной памяти профессора Валентина Никифоровича Зueva. – Тюмень, 2021.	Турдубекова А.С.
29.	Дүйнөлүк көчмөндөр оюндарынын инсанды ар тараптан өнүктүрүүдөгү мааниси.	Дене тарбия жана спорт Жарчысы №2, 2021-ж. 97-101-б.	Саралаев М.К.
30.	«Исторический очерк» П.Ф.Лесгафта – ценный источник Всемирной ИФК.	-Бишкек: КМДТЖСА. “Дене тарбия жана спорт жыйнагында”. – Бишкек: 2021.	Саралаев М.К.
31.	Манастын чоролорунун машыгуусунда пайдаланган көнүгүүлөр жана мелдештер жөнүндө.	-Кахраманмараш (Турция). – 2021. 05 -07 – ноябрь. Эл аралык симпозиумдун жыйнагы.	Саралаев М.К. Арпачиев К.М.
32.	Дене тарбия сабактарында руханий жана адеп – ахлактык жактан өнүктүрүү	Дене тарбия жана спорт Жарчысы №2, 2021-ж.	Мусалиева К.К., Бакберген к А., Сагынов У.Т.

33.	Повышения интереса учащихся к урокам физической культуры путем применения кыргызских традиционных игр и состязаний	Дене тарбия жана спорт Жарчысы №2, 2021-ж. 102-106-б.	Мусалиева К.К., Саралаев М.К., Турдубаев Э.
34.	Классикалык стилдеги өспүрүм күрөшчүлөрдүн моделдик мүнөздөрүн түзүүнүн психологиялык-педагогикалык маселелери	Дене тарбия жана спорт Жарчысы №2, 2021-ж. 81-84-б.	Айбалаев А.Ж., Карагозуева Г.Ж., Жылкычиев И.Р
35.	Динамика психических качеств показателей борцов курешистов в юридическом колледже КНУ им. Ж.Баласагына	Вестник медицины и образования. Б – 2021. 60 – 65 с.	Айбалаев А.Ж., Байжигитов Б.Б.
36.	Методика подготовки волейбольных арбитров в Кыргызской Республике	Вестник медицины и образования Б– 2021	Айбалаев А.Ж., Мураталиев М.Т.
37.	МЕКТЕПКЕ ДЕЙІНГІ ТӘРБИЕ БЕРУДІ	Келешек-2021, Сборник материалов республиканской научно-практической конференции	Токсонбаев Р.Н. В соавторстве Абдыкадыров А.А.
38.	Scientific and practical prerequisites for the formation of educational activities of preschool children in multilevel education (Научно-практические предпосылки	International Journal of Psychosocial Rehabilitation, Vol. 24, Issue 08, 2021, ISSN: 1475-7192.	Токсонбаев Р.Н. В соавторстве Абдыкадыров А.А.
39.	Өсүп келе жаткан инсандын руханий-адептик тарбиясынын жана дене тарбиясынын өзгөчөлүктөрү	Дене тарбия жана спорт Жарчысы №2, 2021-ж. 71-74-б.	Токсонбаев Р.Н., Ибрагимова Н. Э., Доронбаева Н.О.
40.	Особенности совершенствования профессиональных компетенций у студентов педагогического направления		
41.	Цифровое образование в системе обучения школьников	Научный журнал известие КАО 11.2021г.	Токсонбаев Р.Н.
42.	Түрк-согду симбиозунун Теңир-Тоо аймагынын этномаданий алакаларынын өнүгүүсүндөгү орду	Вестник КГАФК и С. - № 1. - 2021. - С.114-120.	Садырова З.Т.
43.	Субэтнические отношения как особая сфера государственной	Вестник КРСУ. №7. –Бишкек., 2021 – С.170-175	Джусупбеков А.К., Илебаева А.К.

	этнической Кыргызстана	политики		
44.	Клановость как социальное явление		Вестник КРСУ. №8. –Бишкек., 2021 – С.154-160	Джусупбеков А.К., Илебаева А.К.
45.	1918-1920-жж. Борбордук Азиядагы (Түркстандагы) Совет бийлигине каршы элдик боштондук кыймыл		Вестник КГАФК и С. В печати	Сабилов Р.К.
46.	Проблемы экстремизма в исламе в современный период		Научный журнал института истории, археологии и этнологии им. Б.Жамгерчинова. История, археология и этнология. №3 - Бишкек., 2021. – С 33-42.	Сабилов Р.К., Тоголоков А.М.
47.	Кыргыз-кытай байланыштарын изилдөөнүн тарыхнаамасы		Научный журнал института истории, археологии и этнологии им. Б.Жамгерчинова. История, археология и этнология. №2. – Бишкек., 2021. – С. 102-110	Сабилов Р.К., Халматов К.А
48.	Alymkul lashker bashi as an outstanding statesman of the Kyrgyz people in the second half of the 19 th century		European Journal of Humanites and Social Sciences№5. Vienna. 2021. P. 20-26	Musaev O.M., Sabirov R.K.
49.	“Становление толерантного сознания и экологической культуры студентов способом освоения медиакультуры”		Вестник КГАФК и С. В печати	Байсубанова К.К.,
50.	Спорттук гимнастика менен машыгуучу 6-7 жаштагы балдардын дене кыймыл даярдыгы		Учурда басылып чыгарылууда	Акбар уулу Д.
51.	О методах оценки рисков аварий на промышленных объектах при ЧС		Материалы научно-практической конференции «Интеграция традиций и инноваций в архитектурном дизайне и строительстве». - Бишкек: КРСУ, – 2021. – Стр. 23-25	Акматов Н; Белашаров, Ж; Мамбеталиев Т.
52.	О способах получение достоверной информации о реальных параметрах сейсмических воздействий		Материалы научно-практической конференции «Интеграция традиций и инноваций в архитектурном дизайне и строительстве». - Бишкек: КРСУ, – 2021. – Стр. 27-29	Акматов Н; Ордобаев В; Зулпуев А.
53.	Роль кыргызских национальных видов спорта и игр в духовно-		Вестник КГАФКиС. – Бишкек, 2021 г. – №4. – С. 34-36.	Акматов Н,

	нравственном воспитании будущих защитников Отечества		Бакиров К, Турдубаев Э.
54.	Тактические взаимодействие в современном волейболе.	Вестник КГАФКиС. – Бишкек, 2021 г. – №2 – С. 34-36.	Арыкова Ч. Н.
55.	Психофизическое состояние баскетболистов – юношей 15- 16 лет	Вестник КГАФКиС. – Бишкек, 2021 г. – №2 – С. 46-51.	Наралиев А.М., Федотова Н.С.
56.	Проблемы у лиц с ограниченными возможностями здоровья при занятиях физической культурой и спортом.	Вестник КГАФКиС. №1. - 2021. С.56-60.	Петровский С.В. Бородин В.В.
57.	Современное состояние условий реализации занятий по физической культуре и спорту в ВУЗах Кыргызской Республики	Вестник КГАФКиС. - №1. -2021. - С. 78-88.	Шевченко Т.Н. Деркембаев У., Тагаев М.И.
58.	Процесс формирования образовательно-познавательной деятельности учащихся на занятиях казахской национальной спортивной игры «тогуз кумалак»	ІХХІV Міжнароднай навучнай канферэнцыі «Аktуальныя навучныя даследаванні ў сучасным свеце» 26-27 чунія 2021 г. г. Пераяслаў, Украіна	Э.М. Тукеев
59.	Педагогическое и патриотическое значение рассказа о борьбе Кошой и Жолоя в эпосе “Манас”	ІХХІV Міжнароднай навучнай канферэнцыі «Аktуальныя навучныя даследаванні ў сучасным свеце» 26-27 чунія 2021 г. Г. Пераяслаў, Украіна	Э.М. Тукеев
60.	Кыргызские конные игры и их отражение в кино	Х Міжнародны сімпозіум традыцыйных ігр спортыўных ігр тюркскіх народаў 5-7- чунія 2021 года	Молдалиев Э.К.
61.	The influence of the game “Toguz korgool” on the intellectual development of primary school children	Х Міжнародны сімпозіум традыцыйных ігр спортыўных ігр тюркскіх народаў 5-7- чунія 2021 года	Абдуллаев М.Т., Жанузаков К.Ч., Кубанычбекова, Абдрахманова Б.А.
62.	Качкынбай Осмоналиевдин – Көчмөндөр кагылышы китебинде “ордо” оюнунун чагылдырылышы	Х Міжнародны сімпозіум традыцыйных ігр спортыўных ігр тюркскіх народаў 5-7- чунія 2021 года	Абдуллаев М.Т., Исмаилов М.Г., Малаева Г.Т.
63.	Воспитательная функция таэквондо в учебной программе КГАФКиС	Вестник КГАФКиС. - №1. - 2021. - С. 39-46.	Мамбеталиева Н.Д., Токсобаев Е.Д., Асаналиева А.Т.

Академиянын профессордук-окутуучулук курамынын мүчөлөрү Республикалык, ЖОЖдор аралык жана жакынкы жана алыскы чет өлкөлөрдө өткөрүлгөн (Казахстан, Тажикстан, Россия, Индия, Турция) 69 илимий-практикалык конференцияларга катышышкан.

Бир катар кызматкерлердин катышуусун белгилесек болот: Казань ш., Поволжск мамлекеттик дене тарбия, спорт жана туризм университети уюштургун VII бүткүл Россиялык Эл аралык илимий конференция (Абдыбекова Н.А., Джанузаков К.Ч.,

Деркембаев У.У.), Барнаул шаарында өткөрүлгөн «Тюркский мир на пространстве СНГ: основы, тренды и перспективы» (Джусупбеков А.К.), Эл аралык илимий конференциясы, Индиядагы «GLOBAL SCIENCE AND INNOVATIONS 2021» (Абдыбекова Н.А., Садырова З.Т., Капсаламова Э.Д., Дооронбаева Н.), Кытайда өткөрүлгөн «Uniting Knowledge and Action to the Highest Excellence, Promoting Digital Innovation and Entrepreneurship» аралыкта окутуудагы алдынкы инновациялар Эл аралык конференциясына (Азизбаев С.С., Абдыбекова Н.А., Сабиров Р.К.), Турциядагы Кахраманмараш шаарында өткөн Эл аралык илимий симпозиумга катышып, илимий баяндама жасады (Арстанбеков С.А.).

***Эл аралык, республикалык илимий-практикалык конференцияларга катышышкан
ПОКдын тизмеси***

4-таблица

№ п\п	Аты-жөнү / Ф.И.О.	Аталышы / Название конференции	Өлкөсү, мекеме / Страна, учреждение.
1	Манликова М.Х.	Форум, посвященный современным проблемам физического воспитания учащейся молодежи в свете реализации Указа президента Кыргызской республики «О духовно-нравственном развитии и физическом воспитании личности» (5-6 апреля 2021г.)	Бишкек: КГАФКиС
2	Манликова М.Х.	Международная научно-практическая конференция «Дене тарбия жана спорттун, жаштарды адеп-ахлактык тарбиялоонун теориясынын жана практикасынын учурдагы маселелери», посвященная 65-летию Кыргызской государственной академии физической культуры и спорта	27 октября 2021г. Бишкек: КГАФКиС
3	Манликова М.Х.	Международный научный конгресс «Русский язык в глобальном научном и образовательном пространстве»	6-10 декабря 2021г. Бишкек: КРСУ
4	Абдыбекова Н.А.	VII-ая Всероссийская научно-практическая конференция с международным участием «Проблемы и инновации спортивного менеджмента, рекреации и спортивно-оздоровительного туризма».	Казань ш., Поволжск мамлекеттик дене тарбия, спорт жана туризм университети, 8-июнь, 2021-ж.,
5	Абдыбекова Н.А., Капсаламова Э.Д.	Форум в целях реализации Указа Президента С.Н.Жапарова «О духовно-нравственном развитии и физическом воспитании личности»	в 5-6 апреля 2021 года в КГАФК и С
6	Абдыбекова Н.А., Фуат Коужит	КМДТЖСА академиясынын 65 жылдыгына арналган «Дене тарбия жана спорттун, жаштарды адеп-ахлакка тарбиялоонун теориясынын	27-октябрь 2021-ж.

		жана практикасынын учурдагы маселелери» Эл аралык илимий конференциясы.	
7-11	Болжирова Э.Ш. Молдалиева Г.Н. Каниметова К.Н. Доронбаева Н.О. Арсанбеков С.А.	Форум посвящен современным проблемам физического воспитания учащейся молодежи в свете реализации Указа Президента Кыргызской Республики «О духовно-нравственном развитии и физическом воспитании личности»	Бишкек, КГАФКиС, 2021.
12-13	Доронбаева Н.О. Арстанбеков С.А.	Форум «Инсандын руханий адеп-ахлактык онугуусу жана дене тарбиясы жонундо»	Бишкек, КГАФКиС, 2021.
14-15	Доронбаева Н.О., Арстанбеков С.А.	Онлайн сипозиум «Улуттук оюндар»	Турция, 2021.
16-17	Доронбаева Н.О., Амантурова Д.К.	Онлайн вебинар «Внедрение системы «Антиплагиат в организации: 7 простых шагов»	Москва, 2021.
18-23	Доронбаева Н.О. Арстанбеков С.А. Болжирова Э.Ш. Молдалиева Г.Н. Каниметова К.Н. Абдысадыкова Г.Ж.	Международная конференция, посвященная 65 летию КГАФКиС «Дене тарбия жана спорттун, жаштарды адеп-ахлактык тарбиялоонун теориясынын жана практикасынын учурдагы маселелери»	Бишкек., КГАФКиС, 27.10. 2021.
24	Доронбаева Н.О.	Онлайн конференция «Тендик жана каршылык ичиндега тенсиздиктерден чыгуу»	Индия, Университет Шарда, 2021.
25	Доронбаева Н.О.	Тренинг «Психосоциальная помощь в условиях пандемии COVID -19»	Бишкек, 2021.
26	Доронбаева Н.О.	Вебинар «Учитель естествознания-востребованная процессия»	Москва, 2021.
27	Абдысадыкова Г.Ж.	Бүткүл дүйнөлүк илим күнүнө карата уюштурулган “Илимий изилдөө усулдары”	Бишкек, 2021.
28	Арстанбеков С.А.	X международный симпозиум традиционных спортивных игр тюркских народов	Бишкек, 5-7-ноябрь 2021-год
29-30	Молдалиева Г.Н. Каниметова К.Н.	”Жогорку билим берүүнү өнүктүрүү жана жакшыртуунун заманбап тенденциялары	Бишкек, 4-6 январь 2021

31-32	Молдалиева Г.Н. Каниметова К.Н.	Кыргыз Республикасынын Президентинин “Инсандын руханий-адеп-ахлактык өнүүсү жана дене тарбиясы жөнүндө” Жарлыгын ишке ашыруу алкагында окуучу жаштардын дене тарбия маселерине арналган ФОРУМ.	Бишкек, 5-6 апрель 2021-ж.
33-34	Молдалиева Г.Н. Каниметова К.Н.	Эл аралык илимий-практикалык онлайн мектеп-жыйыны ”Заманбап спорттогу инновациялар, ден-соолукту чыңдоочу жана адаптациялык дене тарбия”	Бишкек 3-4 мая 2021ж.
35-36	Амантурова Д.К. Болжирова Э.Ш.	XIII Международный симпозиум по спортивной медицине и реабилитологии	Москва, 28 октября 2021 года
37	Амантурова Д.К.	Вебинар на тему: «Разработка Регламента использования системы «Антиплагиат» в ВУЗе. Мастер – класс онлайн»	Москва, 24 ноября 2021г.
38	Амантурова Д.К.	Вебинар на тему: «Экспертная оценка оригинальности научных работ с помощью системы «Антиплагиат»	Москва, 21 мая 2021 г.
39	Амантурова Д.К.	Вебинар на тему: «Проверка дипломных работ (ВКР) в система «Антиплагиат». Мастер класс – онлайн.	Москва, 20 мая 2021 г.
40	Амантурова Д.К.	Вебинар на тему: «Старты качества научной информации: Web of Science и Антиплагиат»	Москва, 15 апреля 2021г.
41	Азизбаев С.С.	КМДТЖСА 65 – жылдыгына арналган илимий практикалык конференция	Бишкек, КГАФКиС
42	Саралаев М.К.	КМДТЖСА 65 – жылдыгына арналган илимий практикалык конференция	Бишкек, КГАФКиС
43	Айбалаев АЖ.	КМДТЖСА 65 – жылдыгына арналган илимий практикалык конференция	Бишкек, КГАФКиС
44	Мусалиева К.К.	КМДТЖСА 65 – жылдыгына арналган илимий практикалык конференция	Бишкек, КГАФКиС

45	Джунушбаева А.О.	КМДТЖСА 65 – жылдыгына арналган илимий практикалык конференция	Бишкек, КГАФКиС
46	Байбосунова Г.Ж.	КМДТЖСА 65 – жылдыгына арналган илимий практикалык конференция	Бишкек, КГАФКиС
47	Мусалиева К.К.	Особенности электронного образования в цифровую эпоху. Психологические аспекты цифрового образования. Современные тенденции развития и совершенствования высшего образования	Бишкек ш. МУИТ Современные тенденции развития и совершенствования высшего образования
48	Токсонбаев Р.Н.	КМДТЖСА 65 – жылдыгына арналган илимий практикалык конференция	Бишкек, КГАФКиС
49	Токсонбаев Р.Н.	Международная научно – практическая онлайн школа конференция КРСУ.	Бишкек, ш. КРСУ
51	Токсонбаев Р.Н.	Алма-Ата «Особенности физической культуры на современном этапе» 10.04.2021 год	Казахстан КГЖПУ 2021 жыл
52	Токсонбаев Р.Н.	«Внедрение цифрового образования в учебном процессе» июнь 2021 год	Кыргызстан КАО – РДИТА
53	Токсонбаев Р.Н.	«Современные тренды в науке и образовании»	23 апреля 2021 года, Алматы
54	Садырова З.Т.	“Power (in) equality and cultures of resistance”. An interdisciplinary approach to humanities and social science.	28-29 января 2021 г. Международная научная онлайн конференции, организованной университетом Шарда (Индия)
55	Садырова З.Т.	“Global science and innovations 2021	27 февраля 2021 г. Международная конференция организованной Университетом Шарда (Индия), КГУ им. И.Арабаева и КГАФК и С.

56	Садырова З.Т.	II научно-образовательная сессия Международной школы молодых учёных-тюркологов	18-19 марта 2021 г. Международная школа молодых учёных-тюркологов, организованная Алтайским государственным университетом (Барнаул, Россия).
57	Садырова З.Т.	Форум в целях реализации Указа Президента С.Н.Жапарова «О духовно-нравственном развитии и физическом воспитании личности»	в 5-6 апреля 2021 года в КГАФК и С
58	Садырова З.Т.	«Талас салгылашуусу жана анын тарыхый мааниси». Международная научно-практическая конференция, посвященной 1270 летию Таласской (Атлах) битвы.	28.05.2021. ТалМУ. г. Талас
59	Садырова З.Т.	«Тюрко-монгольский мир Большого Алтая: историко-культурное наследие и современность». II Международный алтаистический форум	28.09-03.10 2021. Барнаул-Горно-Алтайск.
60	Садырова З.Т.	«Дене тарбия жана спорттун, жаштарды руханий-адеп-ахлактык тарбиялоонун теориясынын жана практикасынын учурдагы маселелери».	27.10.2021. Международная научная конференция, посвященная 65-летию КГАФК и С.
61	Садырова З.Т.	Стратегическая сессия НОЦ алтаистики и тюркологии «Большой Алтай»	18.11.2021. Алтайский государственный университет в формате онлайн
62	Садырова З.Т.	«Тюркский мир: история, культура и образования», организованной НОЦ алтаистики и тюркологии «Большой Алтай»	19.11.2021. Осенняя научно-образовательная сессия молодых учёных-тюркологов и алтаистов. Организована на площадке Алтайского государственного университета Ассоциацией азиатских университетов
63	Садырова З.Т.	«Дене тарбия жана спорттун, жаштарды руханий-адеп-ахлактык тарбиялоонун теориясынын жана	27.10.2021. Международная научная конференция,

		практикасынын учурдагы маселелери».	посвященная 65-летию КГАФК и С.
64	Садырова З.Т.	Стратегическая сессия НОЦ алтаистики и тюркологии «Большой Алтай»	18.11.2021. Алтайский государственный университет в формате онлайн
65	Садырова З.Т.	Дене тарбия жана спорттун, жаштарды руханий-адеп-ахлактык тарбиялоонун теориясынын жана практикасынын учурдагы маселелери».	27.10.2021. Международная научная конференция, посвященная 65-летию КГАФК и С.
66	Сабиров Р.К.	Форум, посвященный реализации указа Президента КР Жапарова С.Н. (УП №1) от 21 января 2021г. «О духовно-нравственном развитии и физическом воспитании личности»	5-6 апреля 2021 года в КГАФК и С
67		«Дене тарбия жана спорттун, жаштарды руханий-адеп-ахлактык тарбиялоонун теориясынын жана практикасынын учурдагы маселелери».	27.10.2021. Международная научная конференция, посвященная 65-летию КГАФК и С.
68	Такырбашев Э.А.	Форум, посвященный реализации Указа Президента КР Жапарова С.Н. (УП №1) от 21 января 2021г. «О духовно-нравственном развитии и физическом воспитании личности»	5-6 апреля 2021 года в КГАФК и С
69		«Дене тарбия жана спорттун, жаштарды руханий-адеп-ахлактык тарбиялоонун теориясынын жана практикасынын учурдагы маселелери».	27.10.2021. Международная научная конференция, посвященная 65-летию КГАФК и С.
70		“Инновации в современном спорте, оздоровительной и адаптивной физической культуры”	03.05.2021. КРСУ им. Б.Н.Ельцина.
71		Форум, посвященный реализации Указа Президента КР Жапарова С.Н. (УП №1) от 21 января 2021г. «О духовно-нравственном развитии и физическом воспитании личности»	5-6 апреля 2021 года в КГАФК и С
72		«Дене тарбия жана спорттун, жаштарды руханий-адеп-ахлактык тарбиялоонун теориясынын жана практикасынын учурдагы маселелери».	27.10.2021. Международная научная конференция, посвященная 65-летию КГАФК и С.

73	Байсубанова К.К.	«Характерные черты общественного воспитания в Кыргызской Республике. Народный идеал воспитания и его теория в КР»	04. 11. 2021 г., БВВИ им. К.Усенбекова
74		Интеграция традиций и инноваций в архитектуре, дизайне и строительстве	23.04.2021 г. КРСУ
75		Инсандын руханий адеп-ахлактык онугуусу жана дене-тарбиясы (Форум)	05.04. 2021 г. КГАФКиС
76		Международная научно-практическая конференция «Современные проблемы теории и практики физической культуры и спорта и духовно-нравственного воспитания молодежи», посвященная 65-летию КГАФКиС.	27. 10. 2021 г. КГАФКиС
77-83	Догочиев С. К. Арыкова Ч. Н. Бердибаева Н. М. Бейшекеев Э. М. Скопинцева В. А. Моношева А. К. Алишеров У. Б.	Форум, посвященный современным проблемам физического воспитания учащейся молодежи в свете реализации Указа Президента КР «О духовно-нравственном развитии и физическом воспитании личности» 5-6 апрель 2021 ж.	г. Бишкек, КГАФКиС
84-86	Догочиев С. К. Арыкова Ч. Н. Бейшекеев Э. М.	КМДТЖСА академиясынын 65 жылдыгына арналган «Дене тарбия жана спорттун, жаштарды адеп-ахлакка тарбиялоонун теориясынын жана практикасынын учурдагы маселелери» Эл аралык илимий конференциясы.	г. Бишкек, КГАФКиС 27-октябрь 2021ж.
87-88	Шевченко Т.Н. Петровский С.В.	Форум, посвященный современным проблемам физического воспитания учащейся молодежи в свете реализации Указа Президента КР «О духовно-нравственном развитии и физическом воспитании личности» 5-6 апрель 2021 ж.	Кыргызстан г.Бишкек 5-6 апреля 2021 г
89-90	Шевченко Т.Н. Петровский С.В	Международная научная конференция «Современные проблемы теории и практики физической культуры и спорта и духовно-нравственного воспитания молодежи»	Кыргызстан г.Бишкек 27 октября 2021 г.

2021-жылдын 5-6-апрелинде Кыргыз Республикасынын Президентинин **«Инсандын руханий-адеп-ахлактык өнүгүүсү жана дене тарбиясы жөнүндө»** Жарлыгын ишке ашыруу алкагында, окуучу жаштардын дене тарбия маселелерине арналган Форум уюштурулду. Кыргыз Республикасынын Билим берүү жана илим министрлиги, Кыргыз мамлекеттик дене тарбия жана спорт академиясы, Бириккен Улуттар Уюмунун баңгизат жана кылмыштуулук боюнча Башкармалыгы тарабынан уюштурулуучу бул Форумда, “Инсандын руханий-адеп-ахлактык өнүгүүсү жана дене тарбиясы жөнүндө Концепциясынын” негизги багыттары жана Кыргыз мамлекеттик дене тарбия жана спорт академиясынын аны ишке ашыруу боюнча иш пландары каралып, талкууланды.

Форумдун ишине Кыргыз Республикасынын Билим берүү жана илим министринин орун басары Омуров Нурлан Кубатович, Бириккен Улуттар Уюмунун баңгизат жана кылмыштуулук боюнча Башкармалыгынын улуттук координатору Жыпара Ракишева, Кыргыз Республикасынын Билим берүү жана илим министрлигинин, Кыргызстандын жогорку окуу жайларынын жана жалпы билим берүү мекемелеринин, спорттук жана илимий педагогикалык коомчулуктарынын, ошондой эле массалык маалымат каражаттарынын өкүлдөрү катышты.

Форумда Кыргыз Республикасында дене тарбия жана спорттун учурдагы абалы талкууланып, Кыргыз Республикасынын Билим берүү жана илим министрлигинин, Бириккен Улуттар Уюмунун баңгизат жана кылмыштуулук боюнча Башкармалыгынын, алдыңкы окутуучу-педагогтордун, эмгек синирген машыктыруучулардын, ошондой эле дене тарбия жана спорт боюнча мугалимдердин “Инсандын руханий-адеп-алактык өнүгүүсү жана дене тарбиясы жөнүндө Концепцияга” сунуштары каралып, талкууланды.

Форумдун пленардык жана секциялар боюнча жыйындарында окуучу жаштарды адеп-ахлактык тарбиялоонун негиздери, “Инсандын руханий-адеп-ахлактык өнүгүүсү жана дене тарбиясы жөнүндө Концепциясынын” негизинде дене тарбия жана спорт сферасындагы нормативдик-укуктук, концептуалдык, программалык документтерди өркүндөтүү маселелери боюнча докладдар угулду.

Форумдун жыйынтыгы менен дене тарбия жана спортту жайылтуу, улуттун ден соолугу жана сергек жашоосу, дене тарбия жана спорттун жардамы менен жаштарды патриоттуулукка тарбиялоо, мүмкүнчүлүктөрү чектелген адамдардын дене тарбия жана спорт менен машыгуулары үчүн материалдык-техникалык шарттарды түзүү иштеринин негизинде машыктыруучулардын, мектептерде жана жогорку окуу жайларында дене тарбия мугалимдеринин кадыр-баркын, баалуулуктарын жана статусун көтөрүү боюнча конструктивдүү сунуштарды камтыган резолюция кабыл алынды.

Кыргыз мамлекеттик дене тарбия жана спорт академиясынын 65 жылдык мааракесине арналган **“Дене тарбия жана спорттогу жаштарды руханий-адеп-ахлактык тарбиялоонун теориясынын жана практикасынын учурдагы маселелери”** аттуу Эл аралык илимий конференциясы 2021-жылдын 27-октябрында уюштурулду.

Кыргыз мамлекеттик дене тарбия жана спорт академиясы – Кыргыз Республикасында дене тарбия жана спорт боюнча адистерди даярдоочу жалгыз адистештирилген жогорку окуу жайы. Ал 1955-жылдын 26-июлунда Кыргыз ССРнин Министрлер Советинин № 371 токтомунун негизинде ачылган. Кыргыз мамлекеттик дене тарбия институту 1971-жылдын 14-сентябрында Кыргыз ССРнин Жогорку Советинин Президиумунун Жарлыгы менен “Кадрларды даярдоо жана дене тарбия кыймылынын

өнүгүүсүнө кошкон салымы үчүн” Кыргыз ССРнин Жогорку Советинин Ардак Грамотасы менен сыйланган. 2005-жылдын 3-майында Кыргыз Республикасынын Президентинин Кыргыз мамлекеттик дене тарбия институтун “Кыргыз мамлекеттик дене тарбия жана спорт академиясына кайра уюштуруу” жөнүндөгү Жарлыгы менен институт академия статусуна ээ болгон.

Кыргыз Республикасынын Билим берүү жана илим министрлиги, Кыргыз мамлекеттик дене тарбия жана спорт академиясы, Бириккен Улуттар Уюмунун баңгизат жана кылмыштуулук боюнча Башкармалыгы уюштурган Эл аралык илимий конференциянын ишине, Кыргыз Республикасынын Мамлекеттик катчысы С.С. Касмамбетов, Министрлер Кабинетинин төрагасынын биринчи орун басары А.О. Кожошев, Кыргыз Республикасынын Билим берүү жана илим министринин орун басары Н.К.Омуров, Кыргыз Республикасынын Маданият, маалымат, спорт жана жаштар саясаты министри А.К. Жаманкулов, Кыргыз Республикасынын Маданият, маалымат, спорт жана жаштар саясаты министрлигинин алдындагы дене тарбия, спорт жана жаштар саясаты боюнча мамлекеттик агенттиктин директору, министрдин орун басары К.К.Шабданбаев, Казакстан, Өзбекстан, Туркия, Индия, Кытай өлкөлөрүнүн өкүлдөрү онлайн жана офлайн түрүндө, мындан сырткары Кыргыз Республикасындагы жогорку окуу жайларынын ректорлору, дене тарбия жана спорт мекемелеринин, илимий-педагогикалык коомчулуктун жана массалык маалымат каражаттарынын өкүлдөрү катышышты.

Кыргыз Республикасынын Мамлекеттик катчысы С.С. Касмамбетов Эл аралык илимий конференцияда “Дени сак улуттун - келечеги тунук”, ар бир жарандын аң-сезиминде спортко болгон ишеним жана сүйүү бекем орношу керек. Спорт – жашообуздун ажырагыс бир бөлүгү. Сергек жашоо ыңгайын калыптандырып, коомдогу жат көрүнүштөргө жалпылап күрөшүү баарыбыздын милдетибиз” деп баса белгилеп, спорттун улуттук жана заманбап түрлөрүн өнүктүрүү зарылдыгын, жаштарды адептүүлүккө, эмгекчилдикке, жоопкерчиликке тарбиялаган дене тарбия жана спорт чөйрөсүн өнүктүрүү мамлекеттик саясаттын негизин түзөөрүнө токтолду.

Кыргыз мамлекеттик дене тарбия жана спорт академиясынын ректору, тарых илимдеринин кандидаты, доцент С.С.Азизбаев академиянын 65 жылда басып өткөн тарыхы, Эл аралык илимий конференцияда карала турган маселелердин мааниси жана мамлекеттик деңгээлде чечиле турган окуу жайдын алдындагы айрым көгөйгөйлүү маселелерге токтолду.

Конференциянын жүрүшүндө инсандын руханий-адеп-ахлактык өнүгүүсү жана дене тарбиясы тутумунун негизги багыттарына ылайык, окуучу жаштардын азыркы шартта пайда болгон маселелерин чечүү зарылдыгы белгиленди. Өсүп келе жаткан муунду дене тарбияга жана спортко тартуу, сергек жашоого кызыктыруу үчүн инновациялык технология жана усулдун негизинде: мектептерде, жогорку окуу жайларда дене тарбия жана спорт жаатындагы билим берүүнү өркүндөтүүнүн келечеги жана жолдору талдоого алынып талкууланды.

Секцияларга бөлүнүп талкууланган маселелердин жыйынтыгында конференциянын катышуучуларынын резолюциясы кабыл алынып, окутуучулардын, докторанттардын, аспиранттардын, магистранттардын, студенттердин, дене тарбия жана спорт багытындагы адистеринин иш жүзүндөгү тажрыйбалары менен тереңдетилип, илимий-изилдөө иштеринин жыйынтыктары менен чагылдырылып сунушталган материалдардын жогорку илимий деңгээли белгиленди.

Резолюцияда, дене тарбия жана спортту жайылтуу, улуттун ден соолугу, сергек жашоосу, дене тарбия жана спорттун жардамы менен жаштарды патриоттуулукка тарбиялоо, мүмкүнчүлүктөрү чектелген адамдардын дене тарбия жана спорт менен машыгуулары үчүн материалдык-техникалык шарттарды түзүү иштери менен бирге машыктыруучулардын, жалпы билим берүү мектептеринде жана жогорку окуу жайларында дене тарбия мугалимдеринин кадыр-баркын, баалуулуктарын жана статусун көтөрүү боюнча конструктивдүү сунуштар камтылды.

Эмгектерге карата берилген пикирлер / Рецензирование трудов

Академиянын профессордук-окутуучулук курамы тарабынан окуу жайдын ичиндеги жана ЖОЖдор аралык материалдар – илимий макалалар, окуу-илимий-усулдук колдонмолор, диссертациялык иштер, нормативдик документтер ж.б. (бүтүрүү квалификациялык иштерин эсепке албаганда 40 тан ашуун) рецензияланган. Бир катар рецензенттердин иштерин белгилөөгө болот:

Эмгектерге берилген аппоненттердин, рецензенттердин пикирлери

5-таблица

№	Рецензент/ аппонент	Кафедра	Илимий эмгектин аталышы	Ф.А.Ж.
1.	Манликова М.Х.	Тилдер	Англис тили боюнча окуу куралы «Патриот»	Абдыбекова Н.А., Капсаламова Э.Д.
2.			«Дидактические основы формирования учащихся 5-6 классов интереса к чтению на уроках русского языка и литературы». (13.00.02)	Ж.Э. Жолдошалиеванын кандидаттык диссертациясы
3.			«Научно-педагогические основы формирования речевой компетенции студентов технических специальностей». (13.00.02)	Н.Б. Хасанов доктордук диссертациясы
4.	Абдыбекова Н.А.	Тилдер Тилдер	«Формирование коммуникативных и социальных компетенций студентов сферы туризма и сервиса на занятиях по английскому языку» (13.00.01).	Озтюрк Мадина Шамильевнаынын кандидаттык диссертациясы
5.			«Лингвистикалык эмес адистиктердин студенттеринин чет тилин окуп үйрөнүүгө болгон мотивациясын калыптандыруунун педагогикалык шарттары» (13.00.01).	Такенова Жылдыз Тунгучбаевнанын кандидаттык диссертациясы
6.	Арстанбеков С.А.	ФжТИД	«Көзөмөлдүн ар түрдүүлүгүнүн метрологиялык мүнөздөмөлөрү».	Болжирова Э.Ш.
7.			«Сапаттык көрсөткүчтөрдө сандык жактан баалоонун методдору».	

8.	Саралаев М.К.	ППЖДТТ	«Научные основы модернизации содержания трехразовых в неделю уроков физической культуры в начальной школе».	Б.А. Турусбековдун кандидаттык диссертациясы
9.	Саралаев М.К.		«Своеобразие содержания и методики освоения борьбы «куреш» студентами высшего физкультурного учебного заведения (общий курс)».	Э.М. Тукеевдин кандидаттык диссертациясы
10.	Саралаев М.К.		«Улуттук ордо оюнун дене тарбия адистерин даярдоодо колдонуу негиздери».	М.Т. Абдуллаевдын кандидаттык диссертациясы
11.	Джусупбеков А.К.	ФЖГД	“Этнические противоречия: социально-философский анализ”.	Ч.Азимованын кандидаттык диссертациясы
12.	Джусупбеков А.К.	ФЖГД	“Этничность, как объект социально-философского анализа”.	М.Тологонованын кандидаттык диссертациясы
13.	Садырова З.Т.	ФЖГД	«Социально-политическая история карлуков VII–XIII вв., и их этнокультурная связь с таджиками Мавереннахра». (07.00.02)	Сафарова Рахмоила Исмоиловичтин кандидаттык диссертациясы (Таджикистан)
14.	Збарский В.А.	ЖаТжСТ	Учебно-методическое пособие «Современный взгляд на воспитание выносливости в легкой атлетике».	Петровский С.В., Рожко В.В.
15.	Иманалиев Т.Т.	ДТжСТжУ	«Жогорку класстык окуучуларын элдик педагогиканын баалуулуктары аркылуу үй бүлөлүк турмушка даярдоо».	Эргешали кызы Актилектин кандидаттык диссертациясы
16.			“Окутуунун интерактивдүү методдору пайдалануу менен студенттердин таанын билуу активдүүлүгүн өнүктүргүүнүн педагогикалык шарттары”.	М.М Былыкованын кандидаттык диссертациясы
17.			“Лицейчилердин таанын билүү билгичтиктерин маалыматтык технологиялардын негизинде өнүктүрүүнүн педагогикалык шарттаары”.	Б.А. Туребековдун кандидаттык диссертациясы

СТУДЕНТТЕРДИН ИЛИМИЙ ИЗИЛДӨӨ ИШТЕРИ

Студенттер менен магистранттар кафедрадагы илимий-изилдөө иштерине иштерине тартылган.

Студенттердин илимий-изилдөө иштери (СИИИ) тажрыйбалуу педагогдордун жетекчилиги астында жүргүзүлөт. Студенттик илимий ийримдин (СИИ) мүчөлөрү (30дан ашуун студент) экспедициялык, эксперименталдык иштерге катышышып, илимий-методикалык жана инструменталдык ык машыгууларга ээ болушат.

КМДТЖСАнын жетишкен студенттеринин арасында «Олимпиадалар» өткөрүлдү.

Жалпысынан сынактарга 1-4 курстардан студенттер катышышты. Сынактын жеңүүчүлөрү акчалай сыйлык, грамота менен сыйланды.

Студенттик илимий ийримдери

6-таблица

СИИИ түрлөрү	Кафедра	Жооптуулар	Жыйынтык
1. Дене тарбия жана спорт тарыхы кружогу. Пед ж/а УСТ., машыктыруучу, АЧДЖДТ фак.студ	Педагогика, психология жана дене тарбия жана спорттун тарыхы кафедрасы	Жетекчиси: т.и.к.. доц. Азизбаев С.С.	Жаш окумуштуулардын конференцияларына катышуу
2. КМДТЖСАнын 65 жылдык мааракесине арналган дубал, газеталарынын сынагы	Педагогика, психология жана дене тарбия жана спорттун тарыхы кафедрасы	п.и.к., доц. Саралаев М.К., Байбосунова Г.Ж., Мусалиева К.К., Исакова Ж.	1) Аманкулова Канышай, 2) Бектенов Рысбек 3) Актан уулу Акбар
3.КМДТЖСАнын студенттеринин арасында «Олимпиадалар» өткөрүү	Бардык кафедралар	ПОК	Мыкты студенттерди белгилөө
4.Жаш окумуштуулар арасындагы сынак «Кыргызстандын мыкты студенттери» 2021-ж.	аспирантура	Абдыбекова Н.А	Абдыкадыр кызы Нурзада, Жылкычиев Ислам - КМШ өлкөлөр арасында 1-орун алышты.

Кыргыз мамлекеттик дене тарбия жана спорт академиясынын профессордук-окутуучулар курамынан 4 кызматкер диссертациялык (кандидаттык жана докторлук диссертацияларды коргоо боюнча) жана КР ЖАКтын Эксперттик Кеңешинде мүчө.

2021-жылдын илимий иштердин сандык көрсөткүчүнүн динамикасы

7-таблица

2021-жылда Кыргыз мамлекеттик дене тарбия жана спорт академиясынын 2

к/н	Көрсөткүчтөр	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
		саны						
1	Кафедралардын ИИИнин темалары жана ИИЛ	13	19	20	23	27	29	32
2	Жарыяланган макалалар (жалпы)	77	95	125	111	86	55	63
3	Монографиялар	2	1	-	3	2	1	1
4	Окуу, илимий-методикалык колдонмолор, окуу куралдары	8	8	8	10	11	9	3
5	“ДТЖС Жарчысы”		XI реестр ВАР (10 балл)	РИНЦ (20 балл)	РИНЦ, КИНЦ (20 балл)	РИНЦ, КИНЦ (7 балл)	7 балл	РИНЦ, КИНЦ (7 балл)
6	Журналды чыгаруу	1	3	4	4	2	1	2
7	ИИИнин мамбуйрутмасын аткаруу	1	-	1	-	1	-	-
8	Эмгектерге пикир берүү	14	23	25	35	40	14	11
9	Илимий конференцияларга катышуу	15	25	38	42	51	39	69
10	Диссертацияны коргоо				1	3	-	2
11	ИИИнин мам.буйрутмасын аткаруу сынагына катышуу				1	1	1	-
12	“СИИИ, магистратура, магистрдик диссертациялар тууралуу Жоболор” иштелип чыкты					+	3	+
13	СИИ	35	18	31	25	30	32	35
14	Аспирантура (окууну аякташты)	17 (5)	12 (3)	12 (2)	10 (2)	11 (2)	23 (4)	31 (2)
15	Магистратура (окууну аякташты)	32 (17)	38 (5)	48 (14)	41 (17)	43 (15)	42 (22)	80 (14)

Омурова А.М., Тажибаева У.К. – педагогика илимдеринин кандидаты окумуштуулук даражасын изденип алуу үчүн (13.00.02).

КР ЖАКтын чечими менен б.и.к. Болжирова Э.Ш. «Физиология жана медицина» адистиги боюнча, б.и.к., Абдрахманов Б.А. «Педагогика» адистиги боюнча доцент наамы ыйгарылды.

Бир катар изденүүчүлөрдүн докторлук жана кандидаттык диссертациялык иштери адистештирилген Кеңештерге тапшырылган жана коргоо алдында турат. Мисалы: – **Абдуллаев М.Т.**, ал эми 2022-жылдын 20-январында **Кайыпова К.Ө.** диссертациялык ишин коргоду.

КР ЖАКтын Реестрине киргизүү максатында бекитилген диссертациялык иштердин темалары жана илимий жетекчилери туураалуу маалымат даярдалып, жиберилди (декабрь 2021-ж).

Кыргыз мамлекеттик дене тарбия жана спорт академиясы аткарылган илимий-изилдөө иштерин пландаштыруу жана отчетун даярдоо максатында Кыргыз Республикасынын Билим берүү жана илим министрлигинин алдындагы Илим Департаменти менен (КР ББЖИМ алдындагы ИД) жана Кыргыз Республикасынын Улуттук Аттестациялык Комиссиясы (КР ЖАК) жана Улуттук Илимдер Академиясындагы (УИА) илимий бөлүмдөр менен тыгыз байланышта кызматташып жатабыз.

Редакциялык басма бөлүмү (РББ)

Кыргыз мамлекеттик дене тарбия жана спорт академиясынын 65 жылдык мааракесине арналган Юбилейдик **Альманах** - 65 тарыхый-документалдык очерк даярдалып, басмадан чыкты (көлөмү – 220 б.).

Редакциялык басма бөлүмүндө “**Дене тарбия жана спорт Жарчысынын**” 2 саны жарык көрдү (УАКтын Жобосуна ылайык жыл ичинде 2ден кем эмес сан, 100 экзemplяр тиражда, 8 басма барак көлөмүнөн көп эмес, жалпы көлөм 156 б).

Журналдын чыгарылышы КР ЖАКтын жана РИИЦтин сайттарына (e LIBRARY.RU) киргизүүгө даярдалууда. “ДТЖС Жарчысында” макалаларды цитирлөөнү жарыялоолор – **38**. Жалпы журналда 52 илимий макала жарык көрдү. Макалалар академиянын кызаткерлери, жакынкы жана алыскы чет өлкөлөр Индия, Россия, Турция өлкөлөрүнүн окутуучулары тарабынан макалаларды беришти. 20-25% эмгектер башка ЖОЖдордогу коллегалардыкы болуп саналат (КУУ, ОшМУ, “Манас” Кыргыз-Түрк университети, ЖАМУ, ЫМУ ж.б.). Илимий макалалар мамлекеттик, расмий жана англис тилдеринде жарыяланды.

Редакциялык басма бөлүмүнө келип түшкөн материалдар “антиплагиат” системасында текшерилет жана рецензиядан өткөрүлөт. **Журналды цитирлөө коэффициентти – 0,04.**

Рецензиялоо учурунда басылмаларды жарыялоодогу талаптарга ылайык келбеген илимий макалалар четтетилди (15 макала):

Аспирантура аркылуу адистерди даярдоо

2021-2022- окуу жылына аспиранттардын жалпы саны: 1 курста: 16 аспирант, анын ичинен 5 бюджеттик формада, күндүзгү бөлүм, 10 бюджеттик формада, сырттан окуу бөлүмү жана 1 аспирант күндүзгү бөлүм контракттык формада, **2 курста:** 9 аспирант, анын ичинен 7 бюджеттик формада, күндүзгү бөлүм, 2 аспирант сырттан окуу бөлүмү, контракттык форма, **3 курста:** 5 аспирант бюджеттик формада, күндүзгү бөлүм, **4 курста** сырттан окуу бөлүмү, бюджеттик формада 1 аспирант окуп жатат.

2021-жылы 2 аспирант Ким ДжинА, Доронбаева Н. окуусун аякташты. Аспиранттардын илимий жетекчилери Иманалиев Т.Т., Токсонбаев Р.Н.

8-таблица

№ п/п	Ф.А.Ж.	ШИФР	Окуунун түрү	Диссертациялык изилдөөнүн темасы	Илимий жетекчиси
1	Дооронбаева Нурзада Орунбековна	13.00.01	күндүзгү окуу, контракт	Формирование интереса к кыргызским народным подвижным играм на уроках физкультуры у младших школьников	п.и.д., профессор Токсонбаев Р.Н.
2	Ким Джин А	13.00.04	Күндүзгү бюджет	Совершенствование спортивного отбора в художественной гимнастике на основе развития гибкости и координационных способностей на начальном этапе	п.и.к., профессор Иманалиев Т.Т.

АСПИРАНТУРА БОЮНЧА КОНТИНГЕНТ

9-таблица

ЖЫЛ	КҮНДҮЗГҮ БӨЛҮМДҮН САНЫ	СЫРТТАН ОКУУ БӨЛҮМДҮН САНЫ	ЖАЛПЫ
2016	11	4	16
2017	10	2	12
2018	8	4	12
2019	6	5	11
2020	13	9	22
2021	18	13	31

Аттестациялоодо бир катар аспиранттар заманбап изилдөө методдорун колдонуу (эксперименталдык, инструменталдык, статистикалык, физиологиялык ж.б.), адабий булактар менен иштөө (ата мекендик, чет элдик), илимий макаланы жазуу жана жасалгалоо ык-машыгууларына ээ эместигине күбө болдук.

Илимий жетекчилерге эскертме катары диссертацияны жасалгалоо, материалдарды тандоо, колдонуу, илимий макалаларды жазуу жаатында аспиранттарга илимий-усулдук жардамдарды активдештирүү зарылдыгы жаралат.

Бирок ошондой болсо да аспирантураны аяктагандардын ичинде активдүү иштеп жаткандарын белгилей кетүү керек:

- **Мамбетова М.К., Тукеев Э.** – диссертациянын эксперимент жана адабияттарды талдоо бөлүгүн аяктап, РИНЦке катталган журналдарда тема боюнча макалалары даярдалып, алдын ала коргоого даярданып жатышат.

№ п/ п	Ф.А.Ж.	Шифр	Окуунун түрү	Кандидаттык диссертациясынын темасы	Илимий жетекчиси	Кайсы кафедрага тиркелген
2 курс						
1	Жылкычиев Ислам Рысбекович	13.00.04	күндүзгү, бюджет	Повышение эффективности итехничко- тактической подготовки квалифицированных таэквондисток с учетом их индивидуальных своеобразий	п.и.д., профессор Анаркулов Х.Ф.	Дене тарбиянын жана спорттун теориясы жана усулу кафедрасы
2	Абдыкадыр кызы Нурзада	13.00.01 13.00.04	күндүзгү, бюджет	Тогуз коргоол оюнун үйрөтүү аркылуу башталгыч класстын окуучуларнын интеллектуалдык өнүгүүсүн калыптандыруу	п.и.д., профессор Анаркулов Х.Ф.	Педагогика, психология жана дене тарбиянын тарыхы кафедрасы
3	Деркембаев Улан Усенкожоев ич	13.00.04	күндүзгү, бюджет	Студенттердин спортко кызыгуусун эске алуунун негизинде ЖОЖдордо дене тарбия сабагынын эффективдүүлүгүн жогорулатуу	п.и.к., профессор Джанузаков К.Ч.	Дене тарбиянын жана спорттун теориясы жана усулу кафедрасы
4	Мустафаев Чынгыз Азимович	13.00.04	күндүзгү, бюджет	“Футзал калыстарынын дене даярдыгы жана анын оюн мүнөзүнө тийгизген таасири”.	п.и.к., профессор Иманалиев Т.Т.	Дене тарбиянын жана спорттун теориясы жана усулу кафедрасы
5	Алимжанов Шамшарбек Хафаржанов ич	13.00.04	күндүзгү, бюджет	«Студент жаштардын дене тарбиясынын эффективдүүлүгүн женил атлетиканын каражаттары менен жогорулатуунун жолдору»	п.и.к., профессор Джанузаков К.Ч.	Дене тарбиянын жана спорттун теориясы жана усулу кафедрасы
6	Муратбек уулу Сүйүнбек	13.00.04	күндүзгү, бюджет	11-14 жаштагы дзюдочуларды орто тоо шартында даярдоонун илимий- методикалык	п.и., профессор Джанузаков К.Ч.	Дене тарбиянын жана спорттун теориясы жана усулу кафедрасы

				өзгөчөлүктөрүн аныктоо		
7	Сабилов Канатбек Усенбаевич	13.00.01 13.00.04	Сырттан окуу контракт	«Совершенствование методики обучения технико-тактическим действиям курешистов-борцов в группе начальной спортивной подготовки»	п.и.д., профессор Токсонбаев Р.Н.	Педагогика, психология жана дене тарбиянын тарыхы кафедрасы
8	Эрен Гулмира	13.00.04	Сырттан окуу контракт	«Совершенствование методики повышения двигательной активности студентов медицинских факультетов на занятиях физической культуры и спорта»	п.и.к., профессор Джанузаков К.Ч.	Дене тарбиянын жана спорттун теориясы жана усулу кафедрасы
9	Догочиев Самат Кенешбеков ич	13.00.04	күндүзгү, бюджет	Кыргыз Республикасынын жогорку лигасынын волейболчуларынын ылдамдык – күч жөндөмдүүлүктөрүн өркүндөтүүнүн методикасы	п.и.к., профессор Иманалиев Т.Т.	Дене тарбиянын жана спорттун теориясы жана усулу кафедрасы

Жалпы: 9 аспирант, 7 – бюджет, 2– контракт

3 курс

1	Өзүбекова Назгул Карыбаевна	03.00.13	Күндүзгү Бюджет	Этиопатогенетические и клинические особенности вагинита у спортсменов в условиях среднегорья и его влияние на физическое состояние	п.и.д., профессор Тухватшин Р.Р.	Дене тарбиянын медициналык жана физиологиялык негиздери
2	Малаева Гулбарчын Токталыевна	13.00.01 13.00.04	Күндүзгү Бюджет	Тогуз коргоолчулардын окуу-машыгуусунун баштапкы баскычтагы технологиясы	п.и.д., профессор Байсеркеев А.Э.	Педагогика, психология жана дене тарбиянын тарыхы кафедрасы

3	Манашева Кенжегул Пазыловна	13.00.01 13.00.04	Күндүзгү Бюджет	Болочок дене тарбия мугалимдеринин тогуз коргоол боюнча компетентүүлүгүн калыптандыруунун педагогикалык шарттары	п.и.д., профессор Токсонбаев Р.Н.пед	Педагогика, психология жана дене тарбиянын тарыхы кафедрасы
4	Арпачиев Канатбек Макенович	13.00.01 13.00.04	Күндүзгү Бюджет	Педагогические основы видов кыргызского этноспорта, включенных во Всемирные игры кочевников	п.и.к., доцент Саралаев М.К.	Педагогика, психология жана дене тарбиянын тарыхы кафедрасы
5	Асанбаев Урмат Садырович	13.00.01 13.00.04	Күндүзгү Бюджет	Кулатуу күрөшүнүн түртүшүү түрү менен машыктыруунун педагогикалык негиздери	п.и.д., профессор Байсеркеев А.Э.	Педагогика, психология жана дене тарбиянын тарыхы кафедрасы

Жалпы: 5 аспирант, 5-бюджет

4 курс

1	Масамиров Бахтияр Сагинбаевич	13.00.01	Сырттан окуу Бюджет	Формирование интересных занятий физической культуры и учащихся в 1-4 классов	п.и.д., профессор Добаев К.Д.	Педагогика, психология жана дене тарбиянын тарыхы кафедрасы
---	-------------------------------------	----------	---------------------------	--	----------------------------------	--

2021-2022 окуу жылына магистранттардын жалпы саны 79:

Күндүзгү бөлүмдө 5 курста, 27 магистрант, анын ичинен 10 бюджеттик формада, 17 контракттык формада, 3 магистрант “профилдик эмес багытта”, 6 курста: жалпы 19 магистрант, анын ичинен 9 бюджеттик формада, 11 контракттык формада. Сырттан окуу бөлүмүндө, “профилдик багыт менен” 9 магистрант, “профилдик эмес багыт” менен 21 магистрант билим алышат. Магистранттар тууралуу маалыматтар таблицада келтирилген.

МАГИСТРАТУРА БОЮНЧА КОНТИНГЕНТ

10-таблица

ЖЫЛ	КҮНДҮЗГҮ БӨЛҮМДҮН САНЫ	СЫРТТАН ОКУУ БӨЛҮМДҮН САНЫ	ЖАЛПЫ
2016	40	0	40
2017	48	0	48
2018	40	0	40
2019	45	0	45
2020	41	0	41
2021	49	30	79

2020-2021 окуу жылынын магистрдик диссертациялардынын жактоо жыйынтыгы

11-таблица

№	Магистрантты н ФАА	Илимий жетекчинин ФАА	Диссертациялык изилдөөнүн темасы:	Баасы
Жактоо күнү: 8-12 июнь				
1	Омурова Ажар Сатыбековна	П.и.к., профессор Мамбеталиев К.У.	Инклюзия в спорте: социально- исторический опыт специальной Олимпиады Кыргызстана	5
2	Алишеров Уланбек Бактыбекович	М.и.к., доцент Даниярова Н.Н.	Показатели здоровья у спортсменов по волейболу	4
3	Жусупов Алтынбек Сарбаевич	Ага окутуучу Арыкова Ч.Н.	Роль связующего игрока в современном волейболе	3
4	Колесникова Елена Юрьевна	Ага окутуучу Арыкова Ч.Н.	Формирование у школьников устойчивой мотивации на уроках физической культуры	5
5	Шумкарбекова Алия Нурдиновна	Ага окутуучу Арыкова Ч.Н	Тактические взаимодействия в современном волейболе	4

6	Аксалиев Бактияр Жыргалбекови	П.и.к., доцент м.а. Абдыбекова Н.А.	Формирования этнокультурных компетенций на занятиях физической культуры.	4
7	Бакберген кызы Айпери	П.и.к., доцент Саралаев М.К.	5-6- класстын окуучуларынын денесин онуктуруудоогу жана машыктыруудагы кыргыздын кыймылдуу оюндарын колдонуунун жол-жобосу	5
8	Курбанов Сейтали Кудайбергенови ч	П.и.к., доцент Саралаев М.К.	Дүйнөлүк көчмөндөр оюндарындагы кыргыз күрөшү боюнча мелдештеринин өтүшү жана жыйынтыктары	3
9	Курманбеков Бексултан Куланович	П.и.д., профессор Токсонбаев Р.Н.	Методика применения и использования техникотактических действий футболистов 14+15 лет при розыгрыше стандартных положений	4
10	Полехин Владимир Олегович	П.и.д., профессор Токсонбаев Р.Н.	Формирование познавательной деятельности на уроках физической культуры в 5-6 классах.	
11	Мамбетов Кубат	Т.и.к., доцент Азизбаев С.С.	Грек-рим күрөшү менен машыккан 13-15 жаштагы өспүрүмдөрдүн машыгуу процессинин мезгилдеринин өзгөчөлүктөрү	4
12	Нуржанов Урмат Нуржанович	Т.и.к., доцент Азизбаев С.С.	Динамика тренировочных нагрузок годичного цикла юных борцов греко-римского стиля	3
13	Сатаров Рафкат Сапарбаевич	Т.и.к., доцент Азизбаев С.С.	Средства и методы воспитания и самовоспитания бордцов в процессе многолетний спортивной деятельности	3
14	Чоноралиев Саматбек Абдырашитович	П.и.к., и.о. доцента Тагаев М.И.	Индивидуальная предсореновательная подготовка высококвалифицированных борцов греко-римского стиля	5

2021-жылдагы магистердик диссертациялардын илимий жетекчилери

12-таблица

№	Илимий жетекчинин ФАА	Магистрлардын саны	Магистрдик темалары беитилип, коргоого чыккан магистрлардын саны	
			Жактаган	Жактаган жок
1.	Даниярова Н.Н.	1	1	
2.	Токсонбаев Р.Н.	5	2	3
3.	Арыкова Ч.Н.	3	3	
4.	Саралаев М.К.	2	2	
5.	Абдыбекова Н.А.	1	1	
6.	Тагаев М.И.	1	1	
7.	Наралиев А.М.	1		1
8.	Баитова Ф.Т.	1	1	
9.	Азизбаев С.С.	3	3	
10	Кийзбаев М.С.	2		2
11	Мамбеталиев К.У.	1	1	

**2020-2021 окуу жылынын магистердик диссертациялардынын жактоо
жыйынтыгынын көрсөткүчтөрү**

13-таблица

Профиль	Окуу жылы	Саны	БААСЫ				Орточо баллы	Сапат. көрсөт (%)
			Эң жакшы	Жакшы	Канаат.	Канаат. эмес		
Дене тарбия жана спорт	2020- 2021	14	5	5	4	-	4	71,4%
	2019- 2020	21	9	9	3	-	4.2	85

Илимий-техникалык кеңеш (ИТК)

2021-жылы илимий-техникалык кеңештин 5 отуруму өткөрүлдү.

ИТКте бир катар маселелер талкууланды:

☐ Магистранттардын магистрлик диссертацияларынын темаларын жана илимий жетекчилерин бекитүү;

☐ Аспиранттардын кандидаттык диссертацияларынын темаларын, илимий жетекчилерин бекитүү жана окумуштуулар кеңешине сунуштоо.

Бардыгы болуп 14 магистрлик жана 9 кандидаттык диссертация каралды.

2021-жылдары бекитилген кандидаттык диссертациялардын РЕЕСТРИ

14-таблица

Таблицада көрсөтүлгөндөй, изилдөөнүн сандык көрсөткүчүнүн динамикасы төмөнкү кафедраларда эң жакшы натыйжаларды көрсөттү:

№	Кандидаттык диссертациясынын темасы	Аспиранттын аты-жөнү	КМДТжСАнын окумуштуулар кеңешинде бекитилген күнү	Илимий жетекчисинин аты-жөнү
1.	Кыргыз Республикасынын жогорку лигасынын волейболчуларынын ылдамдык – күч жөндөмдүүлүктөрүн өркүндөтүүнүн ыкмалары	Догочиев Самат Кенешбекович	29.10.2020-ж. №3 протокол	П.и.к., профессор Иманалиев Т.Т.
2.	Студенттердин спортко кызыгуусун эске алуунун негизинде ЖОЖдордо дене тарбия сабагынын натыйжалуулугун жогорулатуу	Деркембаев Улан Усенкожоевич	15.11.2021-ж. №4 протокол	П.и.к., профессор Джанузаков К.Ч.
3.	Повышение эффективности и технито-тактической подготовки квалифицированных таэквондисток с учетом их индивидуальных своеобразий	Жылкычиев Ислам Рыспекович	15.11.2021-ж. №4 протокол	П.и.д., профессор Анаркулов Х.Ф.
4.	«Совершенствование методики повышения двигательной активности студентов медицинских факультетов на занятиях физической культуры и спорта»	Эрен Гулмира	23.12.2021-ж. №6 протокол	П.и.к., профессор Джанузаков К.Ч.
5.	«Совершенствование методики обучения технито-тактическим действиям курешистов-борцов в группе начальной спортивной подготовки»	Сабиров Канатбек Усенбаевич	23.12.2021-ж. №6 протокол	П.и.д., профессор Токсонбаев Р.Н.
6.	11-14 жаштагы дзюдочуларды тоолуу шартта даярдоонун илимий-	Муратбек уулу Сүйүнбек	23.12.2021-ж. №6 протокол	П.и.к., профессор

□ Тилдер (41 б);

	методикалык өзгөчөлүктөрүн аныктоо			Джанузаков К.Ч.
7.	«Студент жаштардын дене тарбиясынын натыйжалуулугун женил атлетиканын каражаттары менен жогорулатуунун жолдору»	Алимжанов Шамшарбек Хафаржанович	23.12.2021-ж. №6 протокол	П.и.к., профессор Джанузаков К.Ч.
8.	“Футзал калыстарынын дене даярдыгы жана анын оюн мүнөзүнө тийгизген таасири”	Мустафаев Чынгыз Азимович	23.12.2021-ж. №6 протокол	П.и.к., профессор Иманалиев Т.Т.
9.	Тогуз коргоол оюнун үйрөтүү аркылуу башталгыч класстын окуучуларнын интеллектуалдык өнүгүүсүн калыптандыруу	Абдыкадыр кызы Нурзада	23.12.2021-ж. №6 протокол	П.и.д., профессор Анаркулов Х.Ф.

☐ Педагогика, психология жана ЭПК (36 б).

☐ Философия жана гуманитардык илимдер (33 б).

☐ Фундаменталдык жана табигый илимдер кафедрасы (29 б);

☐ Төмөн баллдар СЖТЖСД, футбол, регби, теннис жана гимнастика (4 б) кафедраларында белгиленген.

1. 2021-жылы профессордук-окутуучулук курам (ПОК) тарабынан сабактардын багыттарына жана илимий багыттарга таандык 32 аталыштагы пландалган темалар аткарылган.

Академияныны ПОК илимий-изилдөө иштерин негизги төрт багыттар боюнча жүргүзгөн. Илимий-изилдөө иштеринин темаларынын бир бөлүгү кафедралар аралык мүнөзгө ээ.

2. Монография (проф. Джусупбеков А.К.), КР ББЖИМ грифи астында орус тили боюнча окуу куралы (п.и.д., проф. Манликова М.Х.), 2 окуу-усулдук эмгектер басылып чыккан (Петровский С.В., Рожко В.В., к.п.н., проф. Кийзбаев М.С., Кенжебаев А.А.). «Мыкты монография, окуу китеби, окуу куралдары» сынагы өткөрүлдү.

3. КРдин ЖОЖнын ар кандай басылмаларында, орус, кыргыз жана англис тилдеринде жакынкы жана алыскы чет өлкөлөрдө 63 илимий эмгектер жарык көргөн (РФ, КР, Туркия, Индия, Австрия). Бир катар эмгектер англис тилиндеги басылмаларда басылып чыккан. 2019-2020-окуу жылдарына салыштырганда нөлдүк эмес Импакт-фактору менен журналдарда жарыяланган эмгектердин саны бир кыйла көбөйдү: ilibrary, ID: DOI; International scientific journal; Way Science, KPCY, Ala-Too academic studies ж.б.

4. Академияныны ПОКмы 71 илимий конференцияларга катышышты. 5. Редакциялык кеңештин мүчөлөрү тарабынан магистрдик жана кандидаттык диссертациялардын 40тан ашык илимий-окуу-усулдук иштери рецензияланган.

6. 2021-жылы КМДТЖСАнын эки кызматкери А.М.Омурова, У.К.Тажибаева кандидаттык диссертацияларын жакташты (И.Арабаев атындагы КМУ, КББА, 13.00.02 – “Кыргыз тили” жана “Кыргыз адабияты”). Ал эми б.и.к. А.А.Абдрахмановго жана Э.Ш.Болжировага “Доцент” окумуштуу наамы ыйгарылды.

7. П.и.к., доценттин милдетин аткаруучу Н.А.Абдыбекова «Дене тарбия жана спорт багытындагы адистерди даярдоодо жалпы жана атайын компетенттүүлүктөрүн калыптандыруу» аталышында Кыргызпатенттен автордук укук объектисин мамлекеттик каттоо жөнүндө № 4526 күбөлүгүнө ээ болду.

8. Кыргыз Республикасынын Президентинин «Инсандын руханий-адеп-ахлактык өнүгүүсү жана дене тарбиясы жөнүндө» Жарлыгын ишке ашыруу алкагында, окуучу жаштардын дене тарбия маселелерине арналган Форум (5-6-апрель, 2021-ж.) жана Кыргыз мамлекеттик дене тарбия жана спорт академиясынын 65 жылдык мааракесине арналган «Дене тарбия жана спорттогу жаштарды руханий-адеп-ахлактык тарбиялоонун теориясынын жана практикасынын учурдагы маселелери» аттуу Эл аралык илимий конференциясы (27-октябрь, 2021-ж.) уюштурулду.

9. Редакциялык-басма бөлүмү жана редакциялык кеңеш тарабынан КМДТЖСАнын 65 жылдыгына арналган «Альманах-65» (222 б), «КМДТЖСА Жарчысы» журналынын 2 номери жарык көрдү (68 макала, 300 б).

10. Академиянын илимий-техникалык кеңешинде 14 магистерлик жана 9 кандидаттык диссертациялар каралды.

11. Студенттер арасында мыкты сүрөт үчүн конкурс өткөрүлдү. Кафедраларда (студенттик илимий кружок, магистранттар, аспиранттар) жана илимий-изилдөө лабораторияда толук кандуу илимий-изилдөө иштерин жүргүзүү үчүн каржылоону талап кылган керектүү материалдык-техникалык каражаттар жетишсиз (приборлор, реактивдер ж.б.).

12. Эки аспирант окууну аякташты (Ким ДжинаА, Доронбаева Н).

ИИИнин сандык көрсөткүчүнүн динамикасы

15-таблица

№	Кафедралар	ИИИ тема сы	ИИИни н аткар. туурал. маалы м.	Жары ялан. макал алар	Чыг. ОУК , моно г	Эмге кпик ир	Диссе р.корг оо	Илим. конфер . катыш.	«Кыргыз патент» күбөлүк	Жалпы упай
1	ППЖДТЖСТ	6	+	20	-	3	-	7	-	36
2	ДТЖС ТЖМ	3	+	3	1	3	-	2	-	11
3	УСТ	2	+	5	-	-	-	2	-	9
4	СО	2	+	2	-	-	-	2	-	6
5	Гимнастика	1	+	1	-	-	-	2	-	4
6	БжОА	3	+	-	1	-	-	2	-	6
7	ЖАЖССТ	2	+	2	1	1	-	3	-	9
8	Күрөш	2	+	3	1	-	-	3	-	8
9	СЖТЖСД	1	+	1	-	-	-	2	-	4
10	ФРЖТ	2	+	-	-	-	-	2	-	4
11	МжДТФН	3	+	-	-	-	-	2	-	5
12	ТжТИД	2	+	7	2	2	-	16	-	29

13	Тилдер	5	+	14	1	5	2	14	1	41
14	ФжГИ	3	+	9	1	3	-	18	-	33
15	АЧД	1	+	3	-	-	-	3	-	7

Жыйынтыктаганда Кыргыз мамлекеттик дене тарбия жана спорт академиясынын профессордук-окутуучулук курамы тарабынан кафедралардагы пландаштырылган илимий иштеринин темаларынын алкагында, редакциялык басма бөлүмүндө (РББ), аспирантура жана магистратура бөлүмүндө көрсөтүлгөн илимий-изилдөө иштери аткарылгандыгын белгилейт. Илимий-изилдөө лабораториясында (ИИЛ) эч кандай иш аткарылган эмес, ИИЛ Б.Турусбеков атындагы медицина жана дене тарбия тарбия физиологиялык негиздери кафедрасына өткөрүлүп берилген (МжДТФН).

- Академиянын профессордук-окутуучулук курамына илимий иштерди жүргүзүүнү комплекстүү пландаштыруу жана басма ишмердүүлүгүнө активдүү катышкандыгын белгилөө керек.
- Кафедра башчылары кызматкерлерди пландаштырылган илимий-изилдөө иштеринин темаларын аткарууга жана катыштырууга активдештирүү керек.
- Практикалык кафедралардын башчыларынан дене тарбиянын жана спорттун теориясы боюнча студенттерди сынакка катыштырууга жоопкерчиликтүү мамиле жасоо талап кылынат.
- Магистранттардын жана аспиранттардын илимий жетекчилеринин, рецензенттердин жоопкерчилигин жогорулатуу керек.
- Аспиранттарга жана магистранттарга кандидаттык жана магистрдик диссертациянын материалдарын жасалгалоого, илимий макалаларды жазууга илимий-методикалык жардамдарды активдештирүү зарыл.
- Ректораттан академиянын илимий-изилдөө иштерин жүргүзүү максатында кафедраларды, илимий-изилдөө лабораториясын (ИИЛ) керектүү каражаттар менен камсыздоого, кызматкерлердин илимий-усулдук материалдарын басмадан чыгарууну каржылоо маселелерин кароо жана кызматкерлердин кадрдык потенциалынын деңгээлин жогорулатуу максатында комплекстүү иш чаралардын системасын иштеп чыгуу жагы суралсын.

№	Кафедралар	Балл
1	ППЖДТЖСТ	36
2	ДТжС ТжМ	11
3	УСТ	9
4	СО	6
5	Гимнастика	4
6	БжОА	6
7	ЖАжССТ	9
8	Күрөш	8
9	СЖТжСД	4
10	ФРж Т	4
11	МжДТФН	5
12	ТжТИД	29
13	Тилдер	44
14	ФжГИ	33
15	АЧД	7

Ректорат, кафедралар, магистратура жана аспирантура бөлүмү тарабынан айрым илимий иштер аткарылган:

- ☐ Академиянын профессордук-окутуучулук курамы 4 негизги багыт боюнча пландуу илимий изилдөөлөрдү жүргүзүштү;
- ☐ 4 окуу-куралдары басылып чыкты;
- ☐ 63 илимий эмгек республикалык басылмаларда, ошондой эле жакынкы жана алыскы чет өлкөлөрдө жарык көргөн;
- ☐ Импакт-фактору нөлдүк журналдардагы басылмалардын саны көбөйдү;
- ☐ «Кыргыз патенттен» 1 күбөлүк алынды;
- ☐ 69 Эл аралык онлайн конференцияларга, вебинарларга жана тегерек столдорго катышкан;
- ☐ 40тан ашык окуу-методикалык, кандидаттык, магистрдик диссертацияларга пикир алынды;
- ☐ 2 окутуучу доценттин күбөлүгүн алышты;
- ☐ Дене тарбия жана спорт Жарчысынын 2 саны басмадан чыкты. 1 монография жана 3 окуу куралы жарык көрдү;
- ☐ 2 аспирант жана 14 магистрант окуусун ийгиликтүү аякташты. Бюджеттик негизде окуган аспиранттардын саны көбөйдү – 15.

2021-жылы академиянын профессордук-окутуучулар курамы мамлекеттик буйрутма менен илимий изилдөөлөрдү жүргүзгөн эмес.

2 окутуучу кандидаттык диссертациясын коргошту. Басылмалардын саны 15% өстү.

ДТжС Жарчысы илимий-практикалык журналы КР УАКында (КИНЦ) жана РИНЦтин сайтына жайгаштыруу пландалууда.

Аспиранттардын жана абитуриенттердин илимий-изилдөө, басма иштери активдештирилсин.

Кафедраларда азыркы кездеги, илимий жана методикалык материалдарды иштеп чыгуу улантылсын (анын ичинде мамлекеттик тилде) дисциплинасы боюнча.

Магистрдик жана кандидаттык диссертациялардын аткарылышын көзөмөлдөө боюнча иштерди күчөтүлсүн.